VADEMECUM
Polaka w Szwecji

Szczególne podziękowania należą się głównym sponsorom:
Konsulatom RP w Sztokholmie i Malmö, bez których pomocy wydanie niniejszej broszury byłoby niemożliwe.

Broszura VADEMECUM POLAKA W SZWECJI sponsorowana jest przez:

KOORDYNACJA PROJEKTU: Dominika Wypych

ZESPÓŁ REDAKCYJNY: Anna Żynis, Ewa Dydak, Ewa Rybacka, Izabela Kupicz, Agnieszka Zyśk, Leszek Rychlik, Dominika Wypych

PROJEKT GRAFICZNY: Magdalena Mazajczyk

WYDAWCA: Fresh Team HB, Klubbacken 31/1tr, 129 39 Hägersten, info@freshteam.net, 0046 704 716 150

DRUK: Prodruk

© VADEMECUM POLAKA W SZWECJI ISBN 978-91-633-3075-9, Sztokholm 2008
Wszystkie teksty, grafiki i zdjęcia zawarte w tej publikacji podlegają ochronie prawnej na mocy ustawy o prawie autorskim. Używanie ich w jakikolwiek sposób bez uprzedniego, pisemnego zezwolenia wydanego przez Fresh Team HB jest zabronione i może spowodować pociągnięcie do odpowiedzialności cywilnej i karnej w maksymalnym zakresie dopuszczalnym przez prawo.
Znaki firmowe instytucji i firm znajdujące się w reklamach umieszczanych w broszurze są własnością danych jednostek i podlegają ochronie prawnej na mocy ustawy.

SPIS TREŚCI

PODSTAWOWE INFORMACJE
Placówki dyplomatyczne na terenie Szwecji
Organizacje polonijne w Szwecji
Obyczaje i różnice kulturowe

WSKAZÓWKI MIESZKANIOWE
Wynajmowanie mieszkania
Kupno nieruchomości
Kredyt mieszkaniowy

PRACA
Jak skutecznie szukać pracy
Jak sprawdzić wiarygodność firmy lub pośrednika
Ubezpieczenia
Rejestracja własnej działalności
Rozliczenia podatkowe w szwecji
Prawo pracy
Zawarcie umowy o pracę
Wymiar i rozkład czasu pracy
Urlop
Świadczenia chorobowe
Rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem
Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia
Rozpatrywanie sporów o roszczenia ze stosunku pracy
Odpisy podatkowe
Praca tymczasowa
Koszty podwójnego zamieszkania
Związki zawodowe
Kasa bezrobocia

TELEKOMUNIKACJA
Telefonia komórkowa
Telefonia stacjonarna
Internet
Komunikatory
Telefonia internetowa

EDUKACJA
Edukacja a język szwedzki
Kursy językowe
Studiowanie w Szwecji
Kwalifikacje językowe
Kwalifikacje akademickie
Procedura przyjęcia
Ważność polskich dyplomów
Uznawanie polskich dyplomów
Edukacja dzieci a nauczanie języka ojczystego
Przyjmowanie nowoprzybyłych uczniów do szwedzkich szkół
Nauka języka szwedzkiego
Dalszy rozwój języka polskiego
Przyuczanie po polsku lub nauczanie dwujęzyczne

TRANSPORT
Linie lotnicze
Autobusy
Prywatne firmy transportowe
Promy
Taksówki
Samochodem po Szwecji

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE
Opieka medyczna
Świadczenia rodzinne w Szwecji

FINANSE
Konto w szwedzkim banku
Transfery pieniężne

WARTO WIEDZIEĆ
Prawa i obowiązki młodzieży w Szwecji
Bezdomność
Przemoc domowa
Kradzieże
Zaginięcia
Biura rzeczy znalezionych

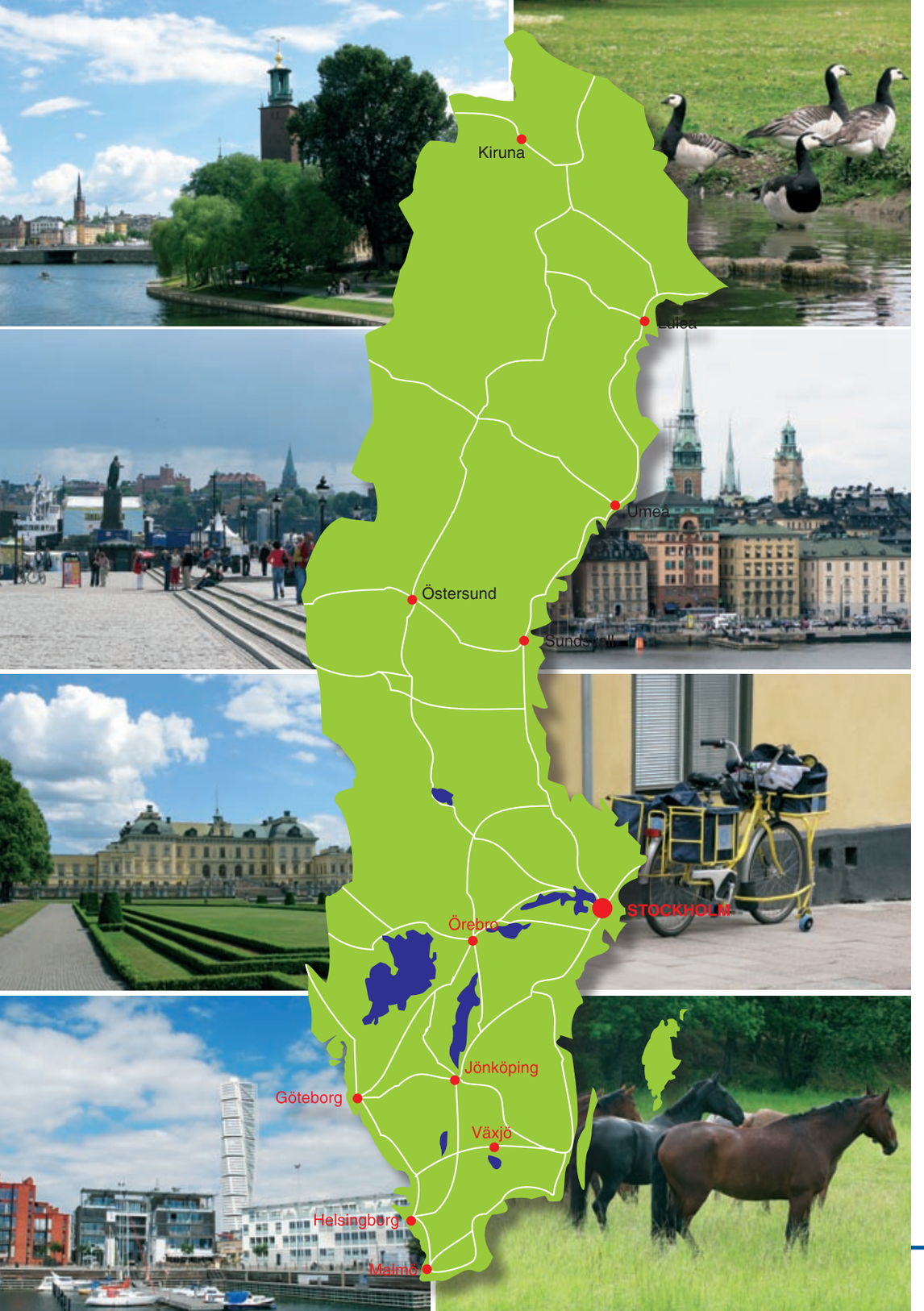

SZWECJA

PODSTAWOWE INFORMACJE

Szwecja położona jest w północnej części Europy na półwyspie skandynawskim. Wraz z Danią, Norwegią, Finlandią i Islandią tworzy blok krajów nordyckich.
Szwecja od 1995 roku jest członkiem Unii Europejskiej, lecz pozostaje poza obszarem europejskiej waluty monetarnej Euro.

Najważniejsze dane:

Oficjalna nazwa:	Królestwo Szwecji (Konungariket Sverige)
Obszar:	450 000 km² (54. miejsce na świecie)
Stolica:	Sztokholm
Populacja:	9 mln mieszkańców
Mniejszości narodowe:	Finowie szwedzcy, Finowie tornedalscy, Żydzi, Romowie, Lapończycy (Sami)
Język urzędowy:	szwedzki
Języki mniejszości narodowych:	fiński, tornedalsko-fiński, lapoński, jidisz, romski
Ustrój polityczny:	monarchia konstytucyjna
Głowa państwa:	król Karol XVI Gustaw Bernadotte
Władza ustawodawcza:	Riksdag - jednoizbowy parlament z 349 członkami
Szef rządu:	premier Fredrik Reinferldt
Jednostka monetarna:	korona szwedzka (SEK; 1SEK = 100 öre)
Religia dominująca:	luteranizm
Kod samochodowy:	SE
Numer kierunkowy:	0046

PLACÓWKI DYPLOMATYCZNE NA TERENIE SZWECJI

Ambasada pełni przede wszystkim funkcję reprezentacyjną państwa wysyłającego i jego obywateli na terenie państwa przyjmującego. W zależności od potrzeb struktura ambasad może być zróżnicowana i składać się z następujących wydziałów: politycznego, kulturalno – prasowego, naukowo – technologicznego, ekonomicznego, handlowego, finansowego, wojskowego, rolnego i administracyjnego. Ponadto, ambasada może przejąć funkcje konsularne, jednak jedynie w wypadku nieistnienia urzędu konsularnego państwa wysyłającego na terenie państwa przyjmującego. Dodatkowo niejednokrotnie w skład ambasad wchodzą placówki kulturalne czy turystyczne.

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Sztokholmie, Karlavägen 35, 114 32 Sztokholm
Tel.: (0046) 08-50 57 50 00, www.sztokholm.polemb.net
Ambasador nadzwyczajny i pełnomocny – Michał Czyż

Konsulat to urząd prowadzący działalności administracyjne. Podstawowe funkcje konsularne:
- ochrona interesów obywateli państwa wysyłającego na terenie państwa przyjmującego,
- promowanie i popieranie rozwoju stosunków handlowych, gospodarczych, kulturalnych i naukowych pomiędzy danymi państwami,
- udzielanie informacji osobom zainteresowanym odnośnie zasad życia handlowego, gospodarczego, kulturalnego i naukowego obowiązujących na terenie państwa przyjmującego,- wydawanie paszportów i innych dokumentów podróży obywatelom własnego państwa oraz wiz lub odpowiednich dokumentów osobom pragnącym udać się do państwa wysyłającego,
- udzielanie pomocy i ochrony obywatelom państwa wysyłającego,
- prowadzenie działalności notarialnej oraz pełnienie roli urzędnika stanu cywilnego.

Konsulat Generalny RP w Sztokholmie
Prästgårdsgatan 5, 172 32 Sundbyberg
Tel.: (0046) 08- 56 48 29 00
info@polskageneralkonsulatet.se
www.polskageneralkonsulatet.se
Konsul Generalny – Radomir Wojciechowski
Konsul – Katarzyna Molęda
Konsul – Wojciech Kraj

Konsulat Generalny RP w Malmö
Adolf Fredriksgatan 13, Box 20512 Malmö
Tel.: (0046) 04- 09 87 987
konsulatrp@tele2.se
www.malmokg.polemb.net
Konsul Generalny – Jarosław Łasiński
Konsul – Stanisław Brzozowski
Konsul – Feliks Kierkowski
Konsul – Mirosław Kornacki
Wicekonsul – Joanna Formago

Konsulat Honorowy RP w Karlskronie
Östra Köpmansgatan 2A, 371 33 Karlskrona
Tel.: (0046) 04-55 561 15
magdalena.svensson@telia.com
Konsul Honorowy – Magdalena Kurczewska-Svensson

Konsulat Honorowy RP w Visby
Österväg 3 A , SE-621 45 Visby
Tel.: (0046) 04-98 20 33 20
inger.harlevi@gtsab.se
Konsul Honorowy – Inger Harlevi

Konsulat Honorowy RP w Uppsala
Storgatan 28 a, 750 03 Uppsala
Tel.: (0046) 01-8 172 450
info@folkessonrevision.se
Kontakt: Barbara Wilk D´Elia
(pn-pt 10.00-16.00)
Konsul Honorowy – Ann Cathrine Haglund

Konsulat Honorowy RP w Halmstad
Brogatan 42, Box 111, 301 04 Halmstad
Tel.: (0046) 03-52 10 955,
polska@konsulatet.se
www.konsulatet.se
Konsul Honorowy – Bo Chronier

Instytut Polski w Sztokholmie
Villagatan , 114 32 Stockholm
tel.: (0046) 08-50 57 50 50,
fax (0046) 08-50 57 50 69,
www.polskainstitutet.se
info@polskainstitutet.se

ORGANIZACJE POLONIJNE W SZWECJI

Na terenie Królestwa Szwecji istnieje wiele polonijnych organizacji, które w następujący sposób można podzielić według przedmiotu ich działania:

Organizacje artystyczne

Agencja PolArt - Sztokholm
Tel.:(0046) 08-556 45 255 lub 08-91 91 54
Kom.: (0046) 0707-55 21 77 lub 0704-25 79 48
info@polart.se, www.polart.se
Kontakt – Elżbieta Jakubicka, Joanna Janasz

Polskie Towarzystwo Teatralne w Szwecji – Sztokholm
Tel. kom.: (0046) 070-761 46 36
www.ptts.org
Kontakt – Ewa Nordin

Sztokholmski Klub Polonijny „Obywatel Polski"
Tel.: (0046) 08-57974425
Kom.: (0046) 073-7345330
obywatelpolski@yahoo.se
www.obywatelpolski.se
Kontakt – Zbigniew i Małgorzata Butkiewicz

Harcerskie

Niezależny Hufiec Harcerstwa Polskiego LS Kaszuby – Sztokholm
Gillerbacken 20, 8tr, 124 64 Bandhagen
Kom.: (046) 073-660 01 56
magdalena67@home.se, www.nhhp.se

Informacyjne

Plmagazyn
kulturalno-informacyjny miesięcznik polonijny
portal polonijny: www.plmagazyn.com
Klubbacken 31, 129 39 Hägersten
Tel.: (0046) 070-471 61 50
info@plmagazyn.com
Kontakt: Dominika Wypych
– dominika@plmagazyn.com
Ewa Dydak – ewadydak@plmagazyn.com

PoloniaInfo – portal internetowy dla Polonii w Szwecji www.poloniainfo.se

Nowa Gazeta Polska – polonijny dwutygodnik polonica@polonica.se, www.polonica.se
Kontakt – Tadeusz Nowakowski

Relacje – miesięcznik dla Polaków poza granicami kraju, Bäckaskiftsvägen 76, 122 42 Enskede
Kom.: (0046) 0730517021,
mazowski@comhem.se, www.relacjeonline.com
Kontakt – Krzysztof Mazowski

Kobiece

Klub Kobiet Sukcesu SABAT
Sysslomansgatan 8, 112 41 Stockholm
Tel.: (0046) 08-653 20 52, www.sabat.se
Kontakt: Joanna Janasz - jannajan@telia.com
Maria Olsson - mariajolanta.olsson@bredband.net

Stowarzyszenie Polek w Szwecji
Östermalmsgatan 75, 114 50 Stockholm
Tel.: (0046) 08-661 63 59, www.stpolek.se
Kontakt: Krystyna Olsson – krystyna@moonbase.be

Konfederacyjne

Kongres Polaków w Szwecji
Box 5025, 102 41 Stockholm
Tel.: (0046) 08-661 10 06
biuro@polskakongressen.org
www.polskakongressen.org
Prezes – Michał Bieniasz

Zrzeszenie Organizacji Polonijnych w Szwecji
Tel.: (0046)08-91 46 27
Kom.: (0046) 0707-12 20 64
mariajolanta.olsson@bredband.net
Kontakt – Maria Olsson

Kulturalne

Fundacja Polskiej Kultury w Szwecji
Box 75, 730 50 Skultuna, Tel.: (0046) 021-38 30 60
www.polskakongressen.org/fkp/index.html
Kontakt: Michał Bieniasz prezes@polskakongressen.org

Polski Klub Filmowy POLONEZ - Malmö
Box 4284, 203 14 Malmö, mariuszbyra@hotmail.com

Towarzystwo Polaków OGNIWO – Sztokholm
Box 11087, 100 61 Stockholm,
Tel.: (0046) 08-653 20 52, info@ogniwo.se
www.ogniwo.se
Kontakt – Grażyna Piątek

Związek Szerzenia Kultury DOM POLSKI – Malmö
Ystadsgatan 53 , 214 44 Malmö
Tel.: (0046) 040-608 22 93, wieslawa63@hotmail.com,
www.dompolskimalmo.se

Sportowe

Polonia Tenis Stockholm
Kom.: (0046) 0704 474656, polonia.tenis@passagen.se, www.poloniatenis.com

Polski Klub Olimpijski w Szwecji - Malmö
Box 8070, 200 41 Malmö, Tel.: (0046) 042-22 53 21, Kom.: (0046) 0708-32 38 79
tina.koralewski@telia.com
Prezes – Tina von Koralewski

Szwedzko-Polskie

Szwedzko-Polskie Towarzystwo Ochrony Środowiska P.O. Box 5134
SE-165 75 Hässelby, Tel.: (0046) 08-38 13 42
spm@webben.com
www.spm.webben.com/index.htm
Kontakt – Magnus Andersson

Szwedzko-Polska Izba Handlowa
Box 240, S-101 24 Stockholm
info@svenskpolska.com
www.svenskpolska.com
Kontakt – Börje Risinggård

Towarzystwo Szwedzko-Polskie
Box 3621, 103 59 Stockholm
svensk_polska_sf@hotmail.com
www.svensk-polska-samfundet.just.nu

Zawodowe

Polski Związek Medyczny
Sztokholm: Tomtebogatan 30
Box 26040, 113 38 Stockholm
info@pmfs.org, http://www.pmfs.org/
Kontakt: Jan Borowiec - jan.borowiec@home.se

Malmö: Box 8171, 200 41 Malmö
Kontakt – Elżbieta Michalecka

Związek nauczycieli Polskich w Szwecji
Tel.: (0046) 04-04 42 89 214
nauczyciele.pl.se@gmail.com
http://www.nauczyciele.se/zwiazek
Kontakt: Hanna Jakowlew

Pozostałe organizacje i instytucje

Rada Uchodźstwa Polskiego OPON
Östermalmsgatan 75, 114 150 Stockholm,
Tel: (0046) 08-661 63 59

Rada Koordynacyjna Organizacji Polskich w Malmö sadokierek@hotmail.com
www.poloniamalmo.com

Polski Klub Motocyklowy POLISH RIDERS
prezydent@polishridersmc.com
www.polishridersmc.com

Polski Związek Kulturalny w Göteborg
Fabriksgatan 30, Box 5182, 402 26 Göteborg
Tel.: (0046) 03-13 58 310, www.pzk.se
Kontakt – Beata Fernblad

Polski Związek SAWA w Karlshamn
Alice Tegnérs väg 3, 374 35 Karlshamn
Tel.: (0046) 04-54318 46
fia.lindgren@swipnet.se
www.home8.swipnet.se/~w-85313/
Kontakt – Fia Lindgren

Stowarzyszenie Polaków PIAST w Umeå
Tel.: (0046) 090-19 43 68, info@piast.se
www.piast.se
Kontakt – Katarzyna Wolanik Boström

Związek Polaków POLONIA w Norrköping
Repslagareg. 34, 602 30 Norrköping
pzpolonia@yahoo.se
http://home.rixtele.com/~pzpolonia/
Kontakt – Zbigniew Zimoch

Polska Misja Katolicka i polskie organizacje katolickie w Szwecji

Polska Misja Katolicka w Szwecji prowadzi szeroką działalność religijną, społeczną i edukacyjną.
Misja ma swoją siedzibę w:
Sztokholmie – Folkungagatan 46 D
Box 4163, 102 64 Stockholm
Tel.: (0046) 08-640 05 85
pmk.sto@bostream.nu
http://pmk-stockholm.com
Rektor Misji – ks. Marian Chojnacki SDB

Malmö - Ramelsvägen 149
213 69 Malmö, Tel.: (0046) 040-94 99 22
mmerosengard@katolskakyrkan.se
http://www.maria-rosengard.com
Rektor Misji – P. Wiesław Badan OMI

Poza Misją Katolicką swoją działalność na rzecz wiernych prowadzą liczne organizacje i instytucje katolickie.

Klasztor Ojców Kapucynów w Sztokholmie
Saltsjöbadsvägen 39, 131 50 Saltsjö-Duvnäs
Tel.: (0046) 08-466 97 45
stockholm@kapuciner.se, http://www.kapuciner.se

Polski Związek Młodzieży Katolickiej w Malmö, Ramels väg 149, 213 69 Malmö
Tel.: (0046) 040-44 90 27, http://www.polonica.nu
Kontakt: Przewodniczący – Sławomir Wojnikow (slawew@hotmail.com)
Sekretarz – Natalia Kondrat (natalia_kondrat@hotmail.com)

Związek Polskiej Młodzieży Katolickiej w Szwecji „PUKiS" www.pukis.org
Kontakt: Przewodnicząca – Alma Wojakowska (alma_wojakowska@hotmail.com)

Towarzystwo Przyjaciół Fundacji Jana Pawła II w:
Sztokholmie – Tel.: (0046) 08-642 24 56, e-mail: jp2f-szt@tele2.se
Lund – Tel.: (0046) 046-151931
Malmö – Tel.: (0046) 040-96 76 58
Göteborg – Tel.: (0046) 031-54 75 70

Dom Młodzieży - Oratorium „Quo Vadis"
Södermannagatan 52, Box 4163
102 64 Sztokholm, www.oratorium.nu

OBYCZAJE I RÓŻNICE KULTUROWE

Kultura szwedzka nie różni się aż tak bardzo od polskiej, są jednak pewne szczegóły, które mogą nas Polaków wprawić w zdumienie.
Pierwszą rzeczą, o jakiej musimy wiedzieć i pamiętać, to niepisane szwedzkie prawo zw. „lagom", czyli takie polskie „w sam raz". Jest to jedno z najczęściej używanych słów w tutejszym języku. Takie lagom, w sam raz, nieodstające od ogółu powinno być niemal wszystko: praca, żona, pensja, samochód, ilość dzieci, a nawet rozmiar buta. Przebywając w Szwecji szybko zorientujemy się, że „prawo" to rzeczywiście jest respektowane. Domy wyglądają tak samo, ludzie na ulicy ubrani są podobnie, każdy uważa i zachowuje się tak, by nie wyjść poza ustalone przez ogół ramy. Jednym słowem – lagom.
Kolejną istotną kwestią kulturową, o której przede wszystkim powinni pamiętać panowie, jest szeroko rozumiane równouprawnienie kobiet i mężczyzn. Szwedzka kobieta niekoniecznie będzie zadowolona z przepuszczenia jej w drzwiach, czy próbie zapłacenia za nią rachunku w restauracji. Również panie powinny mieć na uwadze fakt, że dla Szweda zaproszenie na kawę nie jest równoznaczne z jej „postawieniem". Dlatego też, by uniknąć kłopotliwej sytuacji, warto mieć przy sobie własną gotówkę.
Szwecja to kraj bardzo uporządkowany. Co ma działać, to działa, a co nie działa, jest wyłączone. Porządek i brak chaosu widać na każdym kroku, choćby na przystanku autobusowym. Za pierwszym razem mogą zdziwić długie kolejki cierpliwie czekających pasażerów. Pamiętajmy, podstawową za-

sadą w Szwecji jest to, że do miejskiego środka lokomocji wchodzi się po kolei i zawsze drzwiami najbliższymi kierowcy. Przepychanie lub próba wymuszenia pierwszeństwa niewątpliwie spotka się z niezadowolonym i oburzonym spojrzeniem pozostałych oczekujących osób, a nawet upomnieniem kierowcy.

Generalnie zasady w Szwecji to rzecz niemal święta. Przeciętny Szwed uważa, że po to są one ustalone, by żyło się łatwiej i przyjemniej, dlatego też należy ich przestrzegać. W końcu, według rozumowania Szwedów, gdyby były bezużyteczne lub złe, szybko zostałyby zmienione. A zasad jest sporo i dotyczą niemal każdej dziedziny życia. I tak np. w dyskusji ze Szwedem powstrzymujmy się od przerywania mówiącemu. To bardzo niegrzeczne, a według „Svenssonów", to Polacy właśnie mają największą ku temu tendencję, o czym świadczy fakt nazwania tego typu zachowania mianem „Polsk Rigsdag", czyli „Polski Sejm". Chyba nie musimy wyjaśniać Czytelnikowi genezy i aluzji tego stwierdzenia…

Dodatkowo podczas rozmowy dobrze jest powstrzymać naszą żywiołową, słowiańską naturę i unikać zbyt spontanicznej gestykulacji. Dla zrównoważonych Szwedów tego typu „mowa ciała" może świadczyć o roztargnieniu lub/i niepewności siebie, nie zaś o chęci podkreślenia wypowiadanych słów, czy ekspresji.

Również kontakty towarzyskie rządzą się swoimi prawami. Po pierwsze, nie odwiedzajmy Szwedów bez zapowiedzi. To bardzo niekulturalne. Po drugie, organizując przyjęcie pamiętajmy o wcześniejszym (najlepiej kilkudniowym) powiadomieniu sąsiadów. Przyjęte jest wywieszenie informacji na drzwiach wejściowych do klatki lub, jeśli mieszkamy w dzielnicy domków jednorodzinnych, wrzucenie informacji do skrzynek na listy. Wiadomość powinna zawierać datę przyjęcia, przewidziane godziny jego trwania oraz oczywiście nasze dane, by wszyscy wiedzieli, kto przyjęcie organizuje. Jeżeli nie jest to impreza typowo rodzinna, to dobrze jest również zaprosić na nią najbliższych sąsiadów. Jeśli natomiast to my otrzymaliśmy zaproszenie na przyjęcie, pamiętajmy o potwierdzeniu naszego przybycia w czasie określonym przez gospodarzy imprezy. Na drugi dzień koniecznie zadzwońmy lub wyślijmy sms'a i podziękujmy gospodarzom.

Ważnym punktem imprez jest również oficjalne otwieranie prezentów, które otrzymaliśmy od gości, odczytywanie kart z życzeniami i podziękowanie w obecności wszystkich zgromadzonych.

Wydaje Ci się, że miejsce pracy jest wolne od swoistych praw kulturowych, o których niezbędnie należy pamiętać? Musimy Cię rozczarować! Główną, nienaruszalną zasadą jest to, że „czas na lunch, to mój czas". Szwedzi bardzo sobie cenią tę przerwę w pracy i jej złamanie, to niemal świętokradztwo. Zatrudniając się w szwedzkim przedsiębiorstwie musisz mieć również na uwadze, że tamtejsza kultura pracy jest dość odmienna od polskiej. Pierwsze, co rzuca się w oczy, to brak wyraźnej hierarchi w firmach. Oczywiście są różne szczeble zatrudnienia, jednak styl zarządzania w szwedzkiej organizacji silnie nakierowuje pracowników wszystkich poziomów na współpracę. Przełożony to raczej mentor i koordynator niż osoba silnie zaznaczająca swoją pozycję. Także przepływ informacji jest bardzo płynny, jawny i skuteczny.

To, co wyraźnie odznacza kulturę szwedzką od polskiej to różnice, jakie odnajdujemy w takich tradycjach jak Boże Narodzenie, czy Wielkanoc oraz w innych ważnych świętach, które nie są praktykowane w Polsce.

Wielkanoc (Påsk) - Wielki Piątek jest w Szwecji najważniejszym dniem okresu Wielkanocy, wolnym od pracy. Zwyczajem od wieków kultywowanym są wizyty składane w domach przez małe „czarownice", którym należy do podsuniętych koszyczków wrzucić słodycze lub drobne pieniądze. W Wielki Piątek głównie spożywa się potrawy z łososia, jednak na wielkanocnych stołach coraz częściej pojawia się również pieczona jagnięcina.

Midsommar czyli Noc Świętojańska – to najważniejsze szwedzkie święto. Zawsze obchodzone jest w weekend najbliższy dniu św. Jana, a swoje źródło czerpie z dawnych obyczajów świętowania przesilenia letniego. Jeśli chcemy poczuć pełen urok Midsommar wybierzmy się m.in. na Ölandię na archipelagu sztokholmskim, do Bohuslän na zachodnim wybrzeżu lub w turystyczne rejony Dalarny. W Sztokholmie jednym z najpopularniejszych miejsc, gdzie odbywa się midsommarowy festyn, jest Skansen.

Symbolem Midsommaru jest majowe drzewko zwane po szwedzku majstång lub midsommarstång. Łączy ono w sobie pierwiastek męski i żeński i utożsamia płodność ziemi. Zbierają się przy nim całe rodziny, grona przyjaciół i sąsiadów, by wspólnie oddać się tańcom, śpiewom i grillowaniu.

Święto Łucji (Lucia) - Lucia to bardzo wielkie wydarzenie w Szwecji, a obchodzone jest 13-go grudnia. Tradycja mówi, że tego dnia najstarsza dziewczynka w rodzinie przyjmuje na siebie rolę Łucji. Wcześnie rano ubrana w białą suknię i koronę ze świec, przewodzi procesji (Luciatåg – pociąg Łucji). Lucia wybierana jest nie tylko w rodzinach. Już od października ogłaszane są konkursy na Lucię w szkołach i miejscach pracy. W Sztokholmie młode dziewczęta rywalizują o odgrywanie Łucji podczas wielkiej, tradycyjnej procesji w Skansenie.

Boże Narodzenie (Jul) - Przygotowania do świąt rozpoczynają się podobnie jak w Polsce wraz z pierwszą niedzielą Adwentu, lecz są bardziej donośne. Tego dnia w oknach ustawia się adwentowe świeczniki. Dzieci otwierają wówczas pierwsze okienko w swoich adwentowych kalendarzach. Tym, co radykalnie różni się od Wigilii w Polsce, to główne danie bożonarodzeniowego stołu, którym jest tutaj szwedzka szynka (julskinka). Ustawia się ją w centralnym miejscu, w otoczeniu pozostałych dań, wśród których nie może zabraknąć köttbullar (kulki mięsne), wędzonego łososia, węgorza i śledzi, czy też galarety cielęcej, kiełbasek, pasztetu i żeberek. Ponadto, podaje się tradycyjną potrawę zwaną „pokusa Jonsona", czyli gorącą zapiekankę z ziemniaków.

Na koniec obowiązkowo musimy wspomnieć o szwedzkim przysmaku, stanowiącym nieodłączną część tamtejszej kultury kulinarnej. Surströming, czyli sfermentowany śledź - danie dla odważnych! Ci, którzy go spróbowali, na pewno nigdy go nie zapomną.

Ze względu na swój zapach, przypominający zgniłego śledzia na kilka dni pozostawionego na słońcu, surströmming przeważnie spożywany jest na zewnątrz. Sprzedawany jest w puszkach, które na skutek zachodzącej w nich fermentacji, nabierają bardzo owalnych kształtów. Ze względu na dużą ilość gazów i wytwarzające się wewnątrz ciśnienie, zaleca się otwieranie pojemników pod wodą. Dzięki temu minimalizuje się ryzyko ewentualnego pochlapania ubrania zalewą (co automatycznie wiązałoby się z utratą odzienia), jak również osłabia się zapach.

Tego wyjątkowego śledzia podaje się na specjalnym, cienkim chlebie zwanym tunnbröd. Surströmming należy wyjąć z zalewy, przekroić na pół i usunąć wnętrzności włączając ciemnoszarą ikrę. Następnie oddzielamy czerwone mięso od ości i zgniatamy widelcem. Układamy je na chlebie, dodajemy posiekaną czerwoną cebulę, gotowane, pokrojone w plasterki ziemniaki oraz skwaśniałe mleko (szw. fil) lub jego francuski odpowiednik crème fraîche. Zajadamy jak kanapkę. Smacznego!

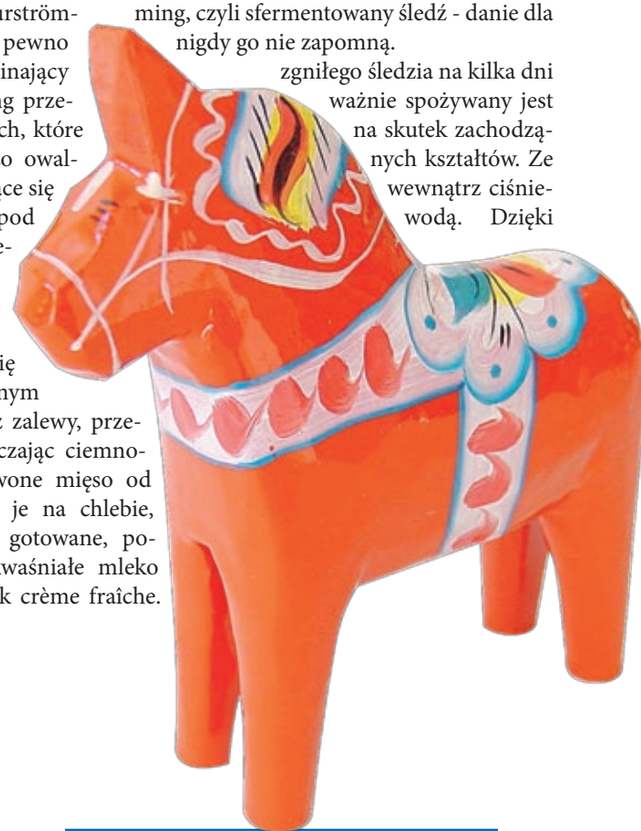

WSKAZÓWKI MIESZKANIOWE

WYNAJMOWANIE MIESZKANIA

W Szwecji każdy ma prawo ubiegać się o mieszkanie z tzw. kolejki, które przyznawane jest przez poszczególne gminy. Niestety, ilość mieszkań jest wielokrotnie niższa od liczby osób ubiegających się o nie. Dlatego też, proces ten może trwać nawet kilka lat. W takim wypadku mamy dwa rozwiązania: zakup mieszkania lub jego wynajem.

Istnieją tutaj dwa główne rodzaje mieszkań: czynszowe (hyresrätt) i własnościowe (bostadsrätt). Cena mieszkań jest bardzo zróżnicowana i zależy od jego położenia, standardu, wielkości i nowości.

W wynajęciu mieszkania bardzo pomocne są prywatne kontakty przyjaciół, znajomych, czy rodziny. Dla tych, którzy nie mają osobistych dojść nieodzowny w poszukiwaniach okazuje się Internet. Znajdziemy tam szereg stron, na których ogłaszają się osoby prywatne, bądź firmy oferujące wynajem lokalu. Najbardziej popularną witryną jest www.blocket.se, gdzie za darmo możemy wyszukać i skontaktować się z ogłoszeniodawcą. Warto jednak skorzystać z innych stron, przede wszystkim stron pośredników (np. www.bostaddirekt.com, www.boaktuellt.se, www.bostadstjanst.com, www.lgh.se), gdyż oferują one zdecydowanie większy wybór i różnorodność ofert. Na Wwiększości tych stron mamy możliwość bezpłatnego wyszukiwania mieszkania, lecz by uzyskać kontakt do ogłoszeniodawcy musimy się zarejestrować i uiścić opłatę, która może się wahać od 100 do nawet 600sek za miesiąc.

Kiedy znajdziemy interesującą nas ofertę i zdecydujemy się na nią odpowiedzieć, przygotujmy się na to, że ogłoszeniodawca może poprosić nas o przedłożenie dokumentu potwierdzającego nasze stałe źródło dochodu, jak również o referencje. Dlatego, warto zawczasu przygotować sobie listę osób, które będą mogły wystawić nam pozytywną opinię.

Z wynajęciem mieszkania mogą łączyć się dodatkowe koszty (pomijając ewentualną opłatę za rejestrację na stronie internetowej danego pośrednika):

- zwrotny depozyt uzależniony od długości wypowiedzenia wynajmu lokalu (np. miesięczny okres wypowiedzenia = depozyt w wysokości miesięcznego czynszu),
- miesięczny czynsz płatny z góry.

Podpisując kontrakt na wynajem mieszkania pamiętajmy, by zwrócić szczególną uwagę na to, czy są w nim zawarte następujące punkty:

- imię i nazwisko zarówno najemcy, jak i strony wynajmującej,
- wysokość czynszu wraz z informacją, co jest wliczone w jego kwotę (np.: prąd, woda, telefon, Internet, TV, itp.),
- data płatności czynszu,
- okres wynajmu lokalu,
- okres wypowiedzenia,
- czy mieszkanie jest umeblowane czy nie (jeśli tak, to warto zrobić listę mebli i podpisaną przez obie strony dołączyć do kontraktu),
- informacja o wartości wpłaconego depozytu,
- ubezpieczenie mieszkania,
- czy są jakieś wewnętrzne postanowienia (np.: obowiązek sprzątania klatki schodowej, zakaz trzymania zwierząt czy palenia papierosów).

W Szwecji istnieje jeszcze jedna forma zakwaterowania, a mianowicie tzw. inneboende, czyli odpowiednik polskiego współlokatora. W tym wypadku decydujemy się na wynajęcie pokoju u kogoś w mieszkaniu lub domu. Cena, tak jak w przypadku mieszkania, zależy od wielkości i położenia. Zasady poszukiwań, jak i spisywania kontraktu są identyczne.

KUPNO NIERUCHOMOŚCI

Planując pozostać w Szwecji na dłuższy okres, dogodnym rozwiązaniem jest zakup mieszkania lub domu. W perspektywie czasu jest to rozwiązanie dużo tańsze. Jeśli jednk nie dysponujemy odpowiednią ilością gotówki, warto rozejrzeć się za możliwością zaciągnięcia kredytu mieszkaniowego (bostadlån). Możemy go otrzymać w każdym większym banku takim jak: Nordea, Swebank, Handelsbanken, czy SEB. Istnieje również możliwość przejęcia przez nas kredytu poprzedniego właściciela mieszkania, czy domu, który zamierzamy kupić.

KREDYT MIESZKANIOWY (BOSTADLÅN)

W Szwecji o kredyt mieszkaniowy może ubiegać się każdy, kto posiada szwedzki numer personalny (personnummer). Jeśli jednak nie posiadamy stałego zatrudnienia (tillsvidareanställning), nasza zdolność kredytowa jest niska, kiedy jesteśmy bezrobotni, na zasiłku chorobowym lub figurujemy na liście dłużników, mamy bardzo małe szanse na jego otrzymanie.Kredyt mieszkaniowy możemy wziąć na stałe lub zmienne oprocentowanie, dlatego bardzo ważne jest porównanie ofert w różnych bankach. Dzieli się on na bottenlån i topplån.

Bottenlån

Bottenlån to część kredytu mieszkaniowego, która odpowiada wartości hipoteki danej nieruchomości. Jest ona niżej oprocentowana niż opisywany poniżej topplån, gdyż bank posiada zabezpieczenie tej części kredytu właśnie w postaci hipoteki.

Bottenlån nie może być wyższy niż 85% wartości danej nieruchomości. Wynika to z tego, że kredytodawca chce pozostawić sobie margines bezpieczeństwa na wypadek, gdy wartość nieruchomości spadnie. Jeśli natomiast wartość nieruchomości wzrośnie, możemy uzyskać nowy dokument potwierdzający wyższą wartość hipoteczną i dzięki temu uzyskać większy procent bottenlån.

Topplån

Topplån to część kredytu mieszkaniowego, która nie odpowiada wartości hipoteki danej nieruchomości. Jest ona wyżej oprocentowana niż bottenlån, gdyż bank nie posiada zabezpieczenia tej części kredytu w postaci hipoteki.

Jeśli wartość danej nieruchomości wzrośnie możemy zamienić topplån na bottenlån. By tego dokonać musimy uzyskać dodatkową hipotekę, jako zabezpieczenie dla podwyższonego bottenlån. Jeżeli posiadamy wkład własny w zakup mieszkania w postaci gotówki, możemy uniknąć zaciągania topplån.

Hotele w Sztokholmie:

A&B Hotel, T-Stadion, Grev Turegatan 50, www.abehotel.com
Pokój od 540sek

Pensionat ODEN
T-Centralen, Kammakargatan 62 - City
T-Rådmansgatan, Odengatan 38 – Vasastan
T-Mariatorget, Hornsgatan 66b – Södermalm
www.pensionat.nu
Pokój od 795 do 1295sek

Columbus Hotel, T-Medborgarplatsen, Tjärhovsgatan 11, www.columbus.se
Pokój od 540sek.od 995 – 2495sek

Hotele w Malmö:

First Hotel Garden, www.firsthotels.com/Garden , info.garden@firsthotels.se

Hotel Baltazar, www.baltzarhotel.se
Ceny od 800 – 1900sek za pokój ze śniadaniem.

Hostele w Sztokholmie:

Gustaf af Klint, T-Slussen, Stadsgårdskajen 153, www.gustafafklint.se
Kabiny o standardzie hotelu (od 550 – 1600sek/kabina), jak również hostelu (160 – 1170sek/kabina).

Rygerfjord Hotel & Hostel, T-Gamla Stan (wyjście Riddarholmen) lub T-Mariatorget (wyjście Torkel Knutsson Gatan), Södermälarstrand Kaj 11-15, www.rygerfjord.se
Kabiny od 220 – 240sek

Hostele w Malmö:

Hostel Villa Hilleröd, www.villahillerod.se
Ceny od 190 do 280sek.

Bosse's Gästvåningar & Vandrarhem, www.bosses.nu
Ceny od 350 – 750sek/pokój.

Rut & Ragnars Vandrarhem , www.rutochragnars.se
Ceny od 370sek

STF Vandrarhem Malmö City, www.svenskaturistforeningen.se
Ceny od 230 do 470 kr

Malmö Camping & Feriecenter , www.camping.se/plats/M08
Osobom podróżującym samochodem, lecz nie tylko, proponujemy zakwaterowanie na całorocznym kempingu, położonym w nadmorskiej dzielnicy Limhamn, przy samej plaży Sibbarp, skąd roztacza się przepiękny widok na most do Danii i Kopenhagę. Podróż do centrum Malmö zajmie nam jedynie 20min. Kemping jest 4-gwiazdkowy i może pomieścić 800 wozów i namiotów. Do wypożyczenia są również 4-5-osobowe domki z aneksem kuchennym, prysznicem i WC, jak również przyczepy kempingowe. Na terenie kempingu znajduje się minigolf, sauna, miejsce do gry w Boule, pralnia, pub, restauracja i wiele innych atrakcji. Użytkowanie łazienek jest bezpłatne.Ceny od 200sek.

PRACA

JAK SKUTECZNIE SZUKAĆ PRACY

Podczas rekrutacji pracodawca wymaga przynajmniej podstawowej znajomości języka szwedzkiego. Warto więc wcześniej pomyśleć o kursie językowym. W przypadku pracy fizycznej decydują posiadane umiejętności, jednak do wykonywania niektórych zawodów jak np. elektryk wymagane są odpowiednie certyfikaty szwedzkie lub europejskie. Przydatne będą także dyplomy, świadectwa oraz wszelkie dokumenty przetłumaczone na język szwedzki lub angielski, potwierdzające zdobyte kwalifikacje i umiejętności. Dobrze przygotowane CV jest kluczem do znalezienia pracy. Pracodawcy zwracają szczególną uwagę na zakres obowiązków, jaki dana osoba wykonywała pracując na poprzednich stanowiskach oraz kwalifikacje i umiejętności, które mogą być przydatne do wykonywania danego zawodu.
Pisząc CV powinniśmy uwzględnić następujące punkty:

1. dane osobiste,
2. doświadczenie zawodowe z uwzględnieniem zajmowanego stanowiska i krótkiego opisu zakresu obowiązków,
3. wykształcenie,
4. umiejętności / kursy,
5. znajomość języków obcych,
6. posiadane prawo jazdy,
7. kilka słów o sobie np. charakter, zainteresowania itp.

Pisząc CV po szwedzku można skorzystać z gotowych przykładów zamieszczonych na stronie internetowej szwedzkiego państwowego biura zatrudnienia: www.afi3.ams.se/go.aspx?c=40730

W Szwecji najłatwiej jest znaleźć pracę poprzez kontakty tzn. przyjaciół, rodzinę lub znajomych już pracujących u danego pracodawcy. Szwedzi dużą wagę przywiązują do osobistej rekomendacji ze strony osoby, z którą mieli wcześniejszy kontakt. Pomocne w znalezieniu zatrudnienia mogą okazać się zarówno państwowe urzędy zatrudnienia (Arbetsförmedling), jak i prywatne agencje pośrednictwa pracy.
Na stronie internetowej państwowego biura zatrudnienia (www.ams.se) znajdziemy wiele przydatnych informacji oraz bank ofert pracy (Platsbanken). Oferty pracy są pogrupowane według sektora, zawodu i położenia geograficznego. Bardzo popularnym sposobem szukania pracy jest Internet. Swoje usługi w tym zakresie oferuje wiele portali internetowych, skierowanych do ludzi poszuku-

jących zatrudnienia praktycznie we wszystkich branżach i na wszystkich stanowiskach. Większość agencji rekrutujących pracowników można znaleźć w książce telefonicznej (Gula Sidor) pod hasłem: Bemanningsföretag. Jest ona również zamieszczona w Internecie pod adresem: www.eniro.se Chcąc zaoferować swoje usługi jako firma lub osoba prywatna, powinniśmy skorzystać z pośrednictwa popularnej giełdy internetowej lub ogłoszeń w lokalnej prasie. Istnieją też agencje pośrednictwa pracy, które dostarczają pracowników swoim klientom. Agencje te rekrutują pracowników, czasami też oferują mieszkanie i dojazd do pracy. Wypłacają wynagrodzenie oraz dokonują potrąceń tytułem podatków i składek na ubezpieczenia społeczne. To one są pracodawcami i zobowiązane są do przestrzegania przepisów prawa pracy. Sama praca wykonywana jest jednak dla klientów agencji.

JAK SPRAWDZIĆ WIARYGODNOŚĆ FIRMY LUB POŚREDNIKA

Aby sprawdzić czy dany pracodawca, zleceniodawca lub pośrednik pracy są zarejestrowani jako legalne podmioty gospodarcze, możemy skorzystać z następującej strony internetowej: www.bolagsverket.se. Jest to odpowiednik polskiego KRS-u. Znajdziemy tam rejestr wszystkich szwedzkich firm (Näringslivsregistret). Po wpisaniu nazwy lub numeru organizacyjnego firmy sprawdzamy, czy dana firma jest zarejestrowana w Szwecji i jaka jest jej forma prawna. Jeśli dana firma nie posiada wpisu to znaczy, że po prostu legalnie nie istnieje. Obok nazwy firmy występują skróty oznaczające formę prawną firmy.

- AB (Aktiebolaget) - spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
- KB (Kommanditbolaget) – spółka komandytowa
- HB (Handelbolaget) – spółka dwuosobowa bez ograniczonej odpowiedzialności
- E – Firma jednoosobowa bez ograniczonej odpowiedzialności

W praktyce jednak każda duża firma lub pośrednictwo zarejestrowane jest jako AB (Aktiebolaget). Niestety, poza faktem legalnego funkcjonowania firmy nie możemy sprawdzić tam uczciwości pracodawcy. Dlatego należy zwrócić szczególną uwagę na inne fakty, np. jeśli przedstawiciel agencji umówił się z nami na spotkanie w prywatnym mieszkaniu, powinniśmy być bardziej podejrzliwi. Każda działalność gospodarcza ma odpowiedni numer rejestracyjny. Legalnie działająca firma nie będzie się obawiać okazania go. Uczciwość firmy, a także osoby prywatnej można sprawdzić w urzędzie komornika (Kronofogden) pod numerem: 0771 73 73 00. W celu uzyskania informacji czy dana firma lub osoba ma niespłacone długi, należy tam zadzwonić i podać tylko numer organizacyjny lub personalny.

UBEZPIECZENIA

Po podpisaniu umowy o pracę należy zgłosić się do miejscowego Urzędu Skarbowego (Skatteverket) w celu uzyskania szwedzkiego numeru personalnego. Jest to odpowiednik polskiego PESEL. Numer ten potwierdza rejestrację w szwedzkim systemie podatkowym i ubezpieczeń społecznych. Posiadanie numeru umożliwia prawidłowe odprowadzanie składek na konto przyszłej emerytury oraz korzystanie z przysługujących przywilejów. Do miejscowego Urzędu Skarbowego trzeba przyjść osobiście, wypełnić odpowiedni formularz, okazać dokument tożsamości, umowę o pracę oraz ewentualnie akt ślubu i metryki dzieci. Te ostanie dokumenty nie są potrzebne, jeżeli praca jest krótkotrwała, a rodzina nie zamierza przenieść się do Szwecji. Wszystkie dokumenty okazywane w Skatteverket muszą być oryginalne.
Ubezpieczenia społeczne w Szwecji opierają się na zasadzie solidarności między ludźmi i obejmują świadczenia socjalne stosowane w różnych sytuacjach życiowych. Administrowaniem tych świadczeń zajmuje się szwedzki Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Försäkringskassan). Prawo do tych świadczeń nabywa się będąc rezydentem lub podejmując pracę na terenie Szwecji. Przykładem takich świadczeń jest wynagrodzenie w razie choroby, pokrywanie kosztów leczenia, zasiłek na dziecko lub dodatek na mieszkanie. Osoba pracująca w Szwecji ma prawo do tych świadczeń, ale musi sama zarejestrować się w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych. Nie jest to obowiązkiem pracodawcy. Po uzyskaniu od Urzędu Skarbowego (Skatteverket) szwedzkiego numeru personalnego należy się zarejestrować w miejscowym biurze Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (Försäkringskassan). Do rejestracji są potrzebne te same dokumenty, których wymaga Urząd Skarbowy. Obydwa urzędy nie zatrzymują dokumentów, tylko je kopiują. W niektórych miastach Urząd Skarbowy (Skatteverket) i Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Försäkringskassan) mieszczą się w tych samych lokalach i można to zrobić jednocześnie. Bardzo ważne jest, aby przy rejestracji w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wpisać dane rodziny pozostałej w kraju. Jest to niezbędne do uzyskania np. zasiłku na dzieci.

REJESTRACJA WŁASNEJ DZIAŁALNOŚCI

Osoby prowadzące własną działalność w Szwecji muszą posiadać tzw. F-skattebevis. Jest to dokument, z którego wynika, że dana osoba sama wpłaca zaliczkę na podatek oraz opłaty socjalne. Litera „F" oznacza przedsiębiorcę, od szwedzkiego słowa - „Företagare".
Osoby fizyczne zamieszkałe w Szwecji mogą być opodatkowane od dochodów z pracy najemnej lub prowadzenia własnej działalności. Aby osobę fizyczną uznano za prowadzącą własną działalność gospodarczą w Szwecji, muszą zostać spełnione trzy warunki: samodzielność, nastawienie na zysk i trwałość. Urząd Skarbowy ocenia samodzielność na podstawie kilku czynników. Wymóg samodzielności oznacza najczęściej, że przedsiębiorca przyjmuje zlecenia od kilku różnych zleceniodawców i sam decyduje, jak się z nich wywiązać. Często wykorzystuje własny sprzęt i wyposażenie, a pracę wykonuje zazwyczaj we własnych lokalach.
Przed powzięciem decyzji o rozpoczęciu własnej działalności gospodarczej należy rozważyć plusy i minusy takiego rozwiązania. Do plusów należy zaliczyć: możliwość odliczenia od dochodu takich kosztów jak paliwo, podróże służbowe, a w przypadku pracy w domu, także część czynszu za mieszkanie. Oznacza to niższe podatki. Jest się wówczas swoim własnym szefem i samemu można ustalać godziny pracy oraz wymiar urlopu. Można się również ubiegać o zasiłki na tych samych zasadach, co osoba zatrudniona na etacie. Do minusów trzeba zaliczyć niewątpliwie brak pewności uzyskania regularnego dochodu, obowiązek płacenia składek na fundusz emerytalny, a co najgorsze, ewentualne kłótnie i procesy z nieuczciwymi klientami.Własna działalność jest również związana z ryzykiem ekonomicznym wynikającym z konieczności ponoszenia kosztów za pomieszczenia, inwentarz, magazyny lub pracowników.
Obowiązkiem osoby samozatrudnionej jest zgłoszenie rozpoczęcia działalności w Urzędzie Skarbowym. Podanie o zezwolenie na rozliczanie samodzielne podatku składa się w lokalnym Urzędzie Skarbowym wypełniając formularz: "Skatte- och avgiftsanmälan" (SKV 4620), który znajduje się w broszurze pt. "Så fyller du i Skatte- och avgiftsanmälan" (SKV 418). Broszury oraz formularze można uzyskać bezpośrednio w Urzędach Skarbowych lub pobrać ze strony internetowej: www.skatteverket.se Osoby zobowiązane do płacenia podatku VAT muszą się zarejestrować w Szwecji jako podatnicy VAT. Dokonuje się tego jednocześnie przy wypełnianiu formularza: "Skatte- och avgiftsanmälan" (SKV 4620)

ROZLICZENIA PODATKOWE W SZWECJI

Wszyscy, którzy uzyskują przychody w Szwecji, muszą złożyć deklarację w następnym roku dochodowym. Za bieżący rok dochodowy przyjmuje się ten rok, w którym są uzyskane dochody. Jest on naliczany od 1 stycznia do 31 grudnia. Osoby fizyczne mogą być opodatkowane od dochodów z pracy najemnej lub prowadzenia własnej działalności. Odprowadzaniem podatku od osób zatrud-

nionych zajmuje się pracodawca. Jeśli prowadzimy własną działalność musimy sami rozliczyć się z Urzędem Skarbowym.
W styczniu wszyscy pracujący otrzymują wykaz z przychodów uzyskanych w ubiegłym roku. Pracodawca ma obowiązek wysłać go do pracownika i do Urzędu Skarbowego. Na początku kwietnia Urząd Skarbowy wysyła deklarację podatkową (Inkomstdeklaration). Formularz jest w dużym stopniu wypełniony przez Urząd Skarbowy. Jest tam również szacunkowe wyliczenie wysokości podatku na podstawie danych o dochodach. Warto sprawdzić wpisane tam kwoty i ewentualnie uzupełnić o przysługujące odpisy np. z tytułu prowadzenia podwójnego gospodarstwa domowego (jeżeli reszta rodziny nadal mieszka w Polsce) lub kosztów kredytów zaciągniętych w Polsce. Deklarację podatkową należy złożyć w Urzędzie Skarbowym najczęściej do pierwszego poniedziałku w maju. Dokładna data wyznaczana jest na początku każdego roku. Najpóźniej w połowie września większość osób, które złożyły deklarację podatkową, otrzymuje decyzję o ostatecznym wymiarze podatku. Jeśli zapłaciliśmy za dużo, otrzymujemy zwrot nadpłaconego podatku.

PRAWO PRACY

Szwedzkie prawo pracy jest oparte na umowach zbiorowych. W Szwecji nie ma na przykład prawnie ustalonej pensji minimalnej, ponieważ zakłada się, że umowa zbiorowa określa odpowiednią stawkę minimalną za daną pracę.
Oto lista najważniejszych praw dotyczących pracy:

- Prawo do współdecydowania (Medbestämmandelag, w skrócie: MBL)
- Prawo ochrony zatrudnienia (Lag om anställningsskydd, w skrócie: LAS)
- Prawo dotyczące czasu pracy (Arbetstidslag, w skrócie: ATL)
- Prawo urlopowe (Semesterlag)
- Prawo dotyczące środowiska pracy (Arbetsmiljölag)
- Prawo o urlopach w celu wychowywania małego dziecka (Föräldraledighetslag)
- Prawo o urlopach w celu kształcenia się (Studieledighetslag)
- Prawo o zakazie dyskryminacji (Jämställdhetslag)

W następnych rozdziałach podana jest tylko część informacji zawartych w wymienionych prawach. Są to kwestie, które uznaliśmy za najważniejsze.

ZAWARCIE UMOWY O PRACĘ

W Szwecji obowiązują dwie formy zatrudnienia: umowa na czas nieokreślony (tillsvidareanställning) oraz umowa ograniczona w czasie. Umowa na czas nieokreślony jest najpopularniejszą i najbardziej korzystną dla pracownika formą zatrudnienia w Szwecji. Umowy ograniczone w czasie to:

- umowa na czas próbny (provanställning) – maksymalnie na 6 miesięcy,
- umowa na czas określony (visstidsanställning) – maksymalnie na 2 lata,
- umowa na czas wykonania danej pracy (projektanställning),
- praca sezonowa (säsongsarbete),
- praca w zastępstwie (vikariat),
- praktyka lub/oraz praca w okresie wakacyjnym (praktik och feriearbete).

Aby uzyskać prawo do dłuższego pobytu w Szwecji (uppehållsrätt) najlepsza jest umowa na czas nieokreślony. Przy takim rodzaju umowy nabywa się np. prawo do bezpłatnej nauki języka szwedzkiego na kursach SFI (Svenska För Invandrare). Niestety, również w Szwecji zdarzają się przypadki oszustw pracowników. Dlatego, aby uniknąć tej przykrej sytuacji, bardzo ważne jest szczegółowe przeczytanie umowy o pracę oraz zawarcie ustnego porozumienia przed podpisaniem umowy (ma ono taką samą moc prawną, jak porozumienie pisemne). Umowa o pracę zawsze powinna być zawarta na piśmie. Zgodnie z prawem ochrony zatrudnienia (Lag om anställningsskydd), pracodawca i pracownik mogą ustnie dojść do porozumienia o warunkach pracy, wówczas pracodawca powinien dostarczyć pracownikowi umowę w formie pisemnej najpóźniej miesiąc po podjęciu przez niego pracy. Informacje, jakie powinna zawierać umowa o pracę, są następujące:

- nazwa i adres pracodawcy, numer organizacyjny firmy,
- imię, nazwisko, adres i numer personalny pracownika,
- zawód wykonywany oraz obowiązki pracownika,
- forma zatrudnienia,
- wynagrodzenie (stawka godzinowa, pensja tygodniowa lub miesięczna),
- ilość godzin pracy (patrz: Wymiar i rozkład czasu pracy),
- wynagrodzenie za nadgodziny,
- dni wypłaty,
- okres wypowiedzenia pracy,
- ilość dni urlopu,
- rodzaj umowy zbiorowej, jeśli obowiązuje ona w danym miejscu pracy,
- rodzaj ubezpieczeń, którymi objęty jest pracownik w danym miejscu pracy,
- data rozpoczęcia pracy.

Niekiedy wynagrodzenie za urlop jest już wliczone do stawki wynagrodzenia. Należy zwrócić na to uwagę, bo to oznacza, że ”rzeczywiste” wynagrodzenie za pracę jest o około 10% niższe niż kwota wymieniona w umowie. Wszystkie stawki wynagrodzenia są podawane w umowie jako stawki brutto, tzn. że pracodawca będzie potrącał od nich zaliczkę na podatek, obecnie około 32%.
Umowa o pracę powinna być podpisana przez pracownika oraz pracodawcę i sporządzona w dwóch egzemplarzach (obydwa w oryginale), po jednym dla każdego z nich. Jest to bardzo ważne w razie wystąpienia jakiegoś konfliktu.
W Szwecji nie ma prawnie ustalonego wynagrodzenia minimalnego. Należy więc samemu wynegocjować odpowiednią stawkę z pracodawcą. W niektórych zakładach pracy można uzyskać pomoc ze strony związków zawodowych.

WYMIAR I ROZKŁAD CZASU PRACY

Czas pracy na terenie Szwecji jest określony w kodeksie pracy (Arbetstidslag, w skrócie: ATL). Prawo to może być jednak pominięte, jeśli w miejscu pracy jest podpisana umowa zbiorowa. Umowa zbiorowa zastępuje wówczas cały tekst prawa lub jego fragmenty. Kontrolą nad przestrzeganiem przepisów zajmuje się Urząd do Spraw Ochrony Środowiska Pracy (Arbetsmiljöverket). Powszechny, podstawowy czas pracy w Szwecji wynosi 40 godzin tygodniowo. Jeżeli charakter pracy tego wymaga, czas pracy może wynosić przeciętnie 40 godzin tygodniowo w okresie rozliczeniowym do czterech tygodni. W szczególnych przypadkach pracownik może przepracować 48 nadgodzin w okresie czterech tygodni lub 50 nadgodzin w miesiącu kalendarzowym, ale nie więcej niż 200 nadgodzin w ciągu roku kalendarzowego. Jeżeli zachodzą wyjątkowe okoliczności, nieuwzględnione w umowie zbiorowej, to Urząd do Spraw Ochrony Środowiska Pracy (Arbetsmiljöverket) może dać dyspensę od powyżej wymienionych zasad i zezwolić na dodatkowe nadgodziny, ale nie więcej niż dodatkowe 150 godzin w ciągu roku kalendarzowego. Pracodawca musi informować pracownika o wszelkich zmianach rozkładu czasu pracy z dwutygodniowym wyprzedzeniem.
Czas pracy w nocy nie może przekraczać przeciętnie 8 godzin na dobę, przy okresie rozliczeniowym nieprzekraczającym 4 miesięcy. Jeżeli jednak praca wykonywana w nocy jest niebezpieczna lub wyczerpująca fizycznie, to czas jej wykonywania nie może przekraczać 8 godzin na dobę.
Każdy pracownik musi mieć co najmniej 11 łącznych godzin odpoczynku podczas jednej doby. Odpoczynek musi obejmować godziny od 24.00 do 5.00.

Ponadto, pracownik w przeciągu 7 dni musi mieć co najmniej 36 łącznych godzin odpoczynku. Każdy pracownik ma prawo do przerw w pracy. Przerwa oznacza, że pracownik nie musi w tym czasie pozostawać do dyspozycji pracodawcy. Pracodawca powinien wcześniej podać długość i rozkład przerw w czasie. Przerwy muszą być tak rozplanowane, aby okresy pracy pomiędzy nimi nie przekraczały 5 godzin. Przerwy w pracy nie są wliczane do czasu pracy.
Pracodawca może ustalić dodatkowe przerwy w pracy, wliczane do czasu pracy np. dla pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnie uciążliwych lub szczególnie szkodliwych dla zdrowia.
Pracodawca może uzyskać dyspensę od niektórych wymienionych tu przepisów. Dzieje się tak w uzasadnionych przypadkach, po wyrażeniu na to zgody przez organizację związkową, a jeżeli taka organizacja nie działa u danego pracodawcy - po uprzednim zawiadomieniu właściwego inspektora pracy.

URLOP

Wszyscy zatrudnieni mają prawo do świadczeń urlopowych zgodnie z prawem o urlopach (semesterlagen). Świadczenia urlopowe to: prawo do wolnego czasu (semesterledighet), wynagrodzenie w czasie urlopu (semesterlön) i dodatek urlopowy (semestertillägg). Prawo o urlopach podaje tylko minimalne wartości tych świadczeń. Pracodawca może zaproponować pracownikom lepsze warunki. Umowa zbiorowa może zawierać inne warunki niż prawo, dlatego jeżeli nasze miejsce pracy jest objęte taką umową, warto skontrolować przepisy obowiązujące w danej firmie.
Wszyscy pracownicy mają prawo do wolnego czasu na urlop (semesterledighet), ale aby otrzymać płatny urlop trzeba na niego zapracować. Zgodnie z przepisami pracownik wypracowuje swoje prawo do płatnego urlopu podczas tzw. roku zarobkowego (intjänandeåret), a korzysta z urlopu w roku następnym tzw. urlopowym (semesteråret). Rok zarobkowy liczy się od 1 kwietnia do 31 marca roku następnego. Celem tej zasady jest to, aby pracownicy zatrudnieni na początku roku też mogli skorzystać z płatnego urlopu. Zgodnie z prawem o urlopach, wszyscy mają prawo do 25 dni urlopu w ciągu roku, ale ten, kto rozpoczął pracę po 31 sierpnia ma prawo jedynie do 5 dni wolnych w czasie bieżącego roku urlopowego. Pracownik ma prawo do 4 kolejnych tygodni urlopu w okresie od czerwca do sierpnia włącznie, o ile nie zawarł innej umowy z pracodawcą. Pracodawca ma obowiązek porozumieć się z pracownikiem oraz poinformować go, w jakim okresie może wykorzystać swój urlop. Urlop może być wykorzystywany jedynie w postaci pełnych dni roboczych. Nie można np. wziąć pół dnia urlopu. Do urlopu nie wlicza się sobót, niedziel lub świąt. Szczególne przepisy dotyczą osób: pracujących na różne zmiany; regularnie pracujących w soboty i/lub niedziele; posiadających nieregularny czas pracy; wynagradzanych według stawki godzinowej albo zatrudnionych na krótki okres czasu.
Jeżeli pracownik został zatrudniony na okres maksymalnie 3 miesięcy, w czasie pracy nie przekraczającym maksymalnie 60 godzin, to nie ma on prawa do urlopu, ale ma prawo do dodatku urlopowego. Uważa się wówczas, że dodatek urlopowy jest zawarty w wynagrodzeniu za pracę, ale powinien on być wyszczególniony na specyfikacji wynagrodzenia. Na umowie o pracę znajduje się wówczas notatka np. ”semesterersättning ingår i lön”. Jeżeli umówiony okres zatrudnienia wynosi maksymalnie 3 miesiące, ale czas pracy przekracza 60 godzin, to pracownik ma prawo do wolnego czasu na urlop. Dodatek urlopowy powinien być w tym wypadku doliczony do wynagrodzenia za urlop.
Wynagrodzenie za urlop (semesterlön) jest to wypłata, którą pracownik otrzymuje w czasie urlopu. Jego wysokość wynosi 12% otrzymanych w ciągu roku zarobkowego dochodów i związana jest z prawem do 25 dni urlopu. Czasami pracodawca wypłaca zwyczajną pensję w czasie trwania urlopu. Wówczas wyrównanie do kwoty pełnego wynagrodzenie za urlop (semestertillägg) może wypłacić później, ale maksymalnie do końca roku urlopowego. Ten, kto kończy pracę ma również prawo do wypłaty całej należności za urlop.

ŚWIADCZENIA CHOROBOWE

W razie choroby pracownik zobowiązany jest najszybciej jak to tylko możliwe poinformować o tym pracodawcę. Można to zrobić ustnie lub pisemnie. Jeżeli choroba trwa dłużej niż 7 dni kalendarzowych, to musimy przedstawić pracodawcy zwolnienie lekarskie. Ze zwolnienia tego powinno wynikać, w jakim stopniu jest obniżona nasza zdolność wykonywania pracy. W szczególnych przypadkach pracodawca może zażądać zwolnienia lekarskiego już od pierwszego dnia choroby. Powodem mogą być na przykład częste, krótkotrwałe nieobecności w pracy. Pracodawca musi przedstawić takie żądanie na piśmie i może ono dotyczyć zarówno bieżącej choroby, jak i przyszłych zachorowań w okresie maksymalnie 1 roku. Zgodnie z prawem wynagrodzenie chorobowe za pierwsze 14 dni, oprócz pierwszego dnia (karensdag), wypłacane jest pracownikowi przez pracodawcę. Jeśli choroba się przedłuża, to za następne dni wynagrodzenie wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Försäkringskassan). Jeżeli po zakończeniu okresu choroby pracownik powrócił do pracy i w ciągu 5 dni ponownie zachorował, to nie traktuje się tego jako nowego zachorowania nawet, jeśli jest to inna choroba. Dzięki temu pracownik unika odliczenia nowego dnia od wynagrodzenia (karensdag). Należy pamiętać, że zwolnienie lekarskie może być zakwestionowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Försäkringskassan), który ma prawo powołać własnych lekarzy w celu ustalenia stopnia obniżenia zdolność wykonywania pracy przez pracownika.
Wynagrodzenie chorobowe wynosi 80% regularnej pensji.

ROZWIĄZANIE UMOWY O PRACĘ ZA WYPOWIEDZENIEM

Każda ze stron może rozwiązać umowę o pracę. Zasady są określone przez Prawo ochrony zatrudnionych (Lag om anställningsskydd, w skrócie: LAS).
Wypowiedzenie ze strony pracodawcy musi być rzeczowo uzasadnione. Nie jest tak, jeżeli pracodawca może znaleźć pracownikowi inną pracę w tym samym zakładzie pracy. Jeżeli przyczyny zwolnienia są związane z osobą pracownika, to pracodawca nie może ich wykorzystać, jeżeli wiedział o nich co najmniej 2 miesiące przed wypowiedzeniem.
Wypowiedzenie ze strony pracodawcy musi być pisemne i zawierać pouczenie o możliwościach zaskarżenia go, a także informację dotyczącą ewentualnego pierwszeństwa do ponownego zatrudnienia w tym samym zakładzie. Na żądanie pracownika pracodawca musi podać okoliczności wydanej decyzji. Wypowiedzenie powinno być przekazane pracownikowi osobiście, a jeżeli jest to niemożliwe, przesłane listem poleconym na ostatni znany adres pracownika.
Rozwiązanie umowy o pracę następuje z upływem okresu wypowiedzenia.
Czas wypowiedzenia pracy, zarówno dla pracodawcy, jak i dla pracownika, to co najmniej 1 miesiąc, ale przy dłuższym okresie pracy pracodawcę obowiązują następujące reguły:

- 2 miesiące dla osób zatrudnionych minimum 2 lata, ale nie krócej niż 4 lata,
- 3 miesiące dla osób zatrudnionych minimum 4 lata, ale nie krócej niż 6 lat,
- 4 miesiące dla osób zatrudnionych minimum 6 lat, ale nie krócej niż 8 lat,
- 5 miesięcy dla osób zatrudnionych minimum 8 lat, ale nie krócej niż 10 lat,
- 6 miesięcy dla osób zatrudnionych minimum 10 lat.

Pracownik zatrudniony na czas określony, który nie będzie miał przedłużonej umowy o pracę, powinien zostać poinformowany o tym co najmniej na 1 miesiąc przed wygaśnięciem umowy. Przepis ten stosuje się, jeżeli pracownik przepracował u danego pracodawcy więcej niż 12 miesięcy w ciągu 3 lat. Pracownik podczas okresu wypowiedzenia ma prawo do wynagrodzenia oraz innych, wcześniej otrzymywanych przywilejów nawet, jeżeli w tym czasie nie będzie miał żadnej pracy do wykonania lub zostanie przeniesiony na inne stanowisko. W okresie wypowiedzenia pracodaw-

ca nie może przenieść pracownika do innej miejscowości, jeżeli pogorszyłoby to jego możliwości znalezienia nowej pracy. Powinien mu również zezwolić na pewien czas wolny w celu znalezienia nowej pracy.

ROZWIĄZANIE UMOWY O PRACĘ BEZ WYPOWIEDZENIA

Pracodawca może rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika, jeżeli pracownik dopuścił się ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych. Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia nie może nastąpić po upływie 2 miesięcy od uzyskania przez pracodawcę wiadomości o okolicznościach uzasadniających rozwiązania umowy.
Oświadczenie pracodawcy o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia musi być pisemne i zawierać pouczenie o możliwościach zaskarżenia go, a także uzyskania ewentualnego odszkodowania. Na żądanie pracownika pracodawca musi podać okoliczności wydanej decyzji. Wypowiedzenie powinno być przekazane pracownikowi osobiście, a jeżeli jest to niemożliwe, przesłane listem poleconym na ostatni znany adres pracownika.

ROZPATRYWANIE SPORÓW O ROSZCZENIA ZE STOSUNKU PRACY

Każdy pracownik może dochodzić swych roszczeń wynikających ze stosunku pracy na drodze sądowej.
Pracownik, należący do związku zawodowego, powinien w razie problemów z pracodawcą zwrócić się najpierw o pomoc do przedstawiciela tej organizacji. W Szwecji spory pomiędzy pracownikiem i pracodawcą są najczęściej rozpatrywane przez Sąd Pracy (Arbetsdomstol). Aby sporem zajął się bezpośrednio Sąd Pracy, to wniosek do sądu musi być skierowany przez związek zawodowy, zrzeszenie pracodawców lub samego pracodawcę, jeżeli podpisał on umowę zbiorową. Oprócz tego, sprawa musi dotyczyć umowy zbiorowej lub zakładu pracy, w którym taka umowa obowiązuje.
Pozostałe typy sporów są rozpatrywane przez Sąd Pierwszej Instancji (Tingsrätt).
Pracownik, który nie jest członkiem związku zawodowego, może wysłać pozew bezpośrednio do tego sądu. Procedura jest bardzo prosta. Należy wypełnić odpowiedni formularz i uiścić opłatę sądową. Formularze są w różnych językach i są do pobrania w siedzibach sądów lub ze strony internetowej szwedzkich sądów www.dom.se. Opłata sądowa wynosi obecnie 450 koron.
Jeżeli któraś ze stron jest niezadowolona z wyroku Sądu Pierwszej Instancji, to może złożyć odwołanie do Sądu Pracy. Wyrok tam wydany jest ostateczny.
Jeżeli sprawa jest bardziej skomplikowana, dobrze jeśli skorzystamy z pomocy adwokata. W Szwecji osoby, które nie posiadają ubezpieczenia pokrywającego koszty pomocy prawnej oraz mają niskie dochody, mogą uzyskać pomoc finansową (Rättshjälp) od państwa. Oznacza ona, że państwo pokrywa część lub wszystkie koszty (za wyjątkiem 2 godzin porady prawnej) adwokata lub innych wydatków związanych z prowadzeniem sprawy w sądzie. Podanie o uzyskanie pomocy finansowej od państwa może złożyć sam adwokat. Bliższe informacje na ten temat znajdują się na stronie internetowej: www.domstol.se/default____3370.aspx
W przypadku, gdy sprawa jest prosta i nie wymaga orzeczenia sądu, można zwrócić się o pomoc bezpośrednio do kancelarii komorniczej (Kronofogdemyndigheten). Opłata za ściągnięcie długu wynosi obecnie 300 koron. Informacja oraz odpowiednie formularze znajdują się na stronie internetowej www.kronofogden.se oraz we wszystkich oddziałach Urzędu Skarbowego.

ODPISY PODATKOWE

Praca tymczasowa (Tillfälligt arbete)

Polakom pracującym tymczasowo w Szwecji, a posiadającym mieszkanie lub rodzinę w Polsce przysługują odpisy w deklaracji podatkowej zgodnie z poniższymi zasadami:
- praca jest krótkotrwała tzn. do około 2 lat (Umowa o pracę dotyczy określonego czasu lub określonego projektu),
- praca nie jest krótkotrwała, ale ograniczona czasowo i o takim charakterze, że konieczne jest zachowanie mieszkania w Polsce,
- praca, jest wykonywana w różnych miejscach,
- istnieje jakiś inny powód do zachowania mieszkania w Polsce.

Ważne jest by wykazać, iż praca jest tymczasowa. Przykładem może być praca przy określonych projektach budowlanych. Kwota poniesionych kosztów na jedzenie i drobne wydatki w nowym miejscu zamieszkania, którą można odpisać od podatku wynosi tyle, ile rzeczywiste, zwiększone i udokumentowane wydatki lub może być ona obliczana również szablonowo po 100 koron dziennie w ciągu pierwszych trzech miesięcy, a następnie po 60 koron za dzień. Kwota poniesionych kosztów na mieszkanie, którą możemy odpisać wynosi tyle, ile rzeczywiste koszty mieszkania w Szwecji, lub jeżeli nie można tego udokumentować jest ona obliczana szablonowo po 100 koron za noc.

Koszty podwójnego zamieszkania (Dubbel bosättning)

Ze względu na swoją pracę w Szwecji możemy dokonać odpisów wynikających z podwójnego zamieszkania z któregoś z następujących powodów:
- współmałżonek lub partner w związku nieformalnym pracuje zarobkowo,
- trudności ze znalezieniem mieszkania w nowym miejscu pracy,
- jakaś inna szczególna okoliczność.

Zasady te dotyczą też sytuacji, gdy rodzina znalazła już wspólne mieszkanie w Szwecji, ale partner (mąż, żona, partner w związku nieformalnym) musi jeszcze przez pewien okres mieszkać w Polsce. Ty i twoja rodzina powinniście wykazać zamiar przeniesienia się na stałe do Szwecji i aktywnie poszukiwać mieszkania lub pracy dla swojego partnera w nowym miejscu zamieszkania.
Zazwyczaj można korzystać z odpisów związanych z podwójnym zamieszkaniem przez okres:
- najwyżej 1 roku jeśli jesteś osobą samotną,
- najwyżej 3 lat jeśli jesteś współmałżonkiem lub żyjesz w związku nieformalnym.

Kwota poniesionych kosztów na jedzenie i drobne wydatki w nowym miejscu zamieszkania, którą można odpisać od podatku, wynosi tyle, ile rzeczywiste, zwiększone i udokumentowane wydatki lub jest ona obliczana szablonowo po 60 koron za dzień. Kwota poniesionych kosztów na mieszkanie, którą można odpisać, wynosi tyle, ile rzeczywiste koszty mieszkania w Szwecji. Koszty te można odpisać nawet jeśli przenieśliśmy się z rodziną do nowego mieszkania, lecz nasz partner musiał jeszcze przez pewien czas mieszkać w poprzednim mieszkaniu. Jeśli jednak nie możesz udokumentować tych wydatków, to nie mamy prawa do ich odpisania. Podróże do domu (Hemresor). Jeżeli pracujesz w Szwecji możesz odpisać od podatku koszty podróży do Polski. Odliczyć można koszty najwyżej jednej podróży na tydzień, najtańszym środkiem lokomocji.

Czy otrzymujesz właściwą płacę?

- Związki zawodowe widzą zbyt często, że pracownicy z krajów innych niż Szwecja mają gorsze warunki pracy niż te, do których mają prawo.

- Czy dostajesz płacę, do której jesteś uprawniony? Czy twój czas pracy jest właściwy? Czy twoje środowisko pracy jest bezpieczne?

- Związki zawodowe mogą pomóc ci zdobyć informację o warunkach obowiązujących w twojej branży.

- Na www.lo.se znajdziesz informację i łączniki do związków zawodowych podzielonych według zawodów. Możesz również skontaktować się z nami za pośrednictwem polskiego konsulatu.

ZWIĄZKI ZAWODOWE

Szwedzkie związki zawodowe podlegają organizacjom centralnym. W Szwecji istnieją trzy najważniejsze organizacje centralne. Jedna z nich to Centralna Organizacja Absolwentów Szkół Wyższych - SACO (Sveriges Akademikers Centralorganisation). W jej skład wchodzą między innymi następujące związki zawodowe:

- Związek inżynierów rolników (Agrifack)
- Związek ekonomistów (Civilekonomerna)
- Związek prawników (Jusek)
- Państwowy związek nauczycieli (Lärarnas Riksförbund)
- Związek naukowców (Naturvetareförbundet)
- Związek architektów (Sveriges Arkitekter)
- Szwedzki związek farmaceutów (Sveriges Farmacevtförbund)
- Szwedzki związek inżynierów (Sveriges Ingenjörer)
- Szwedzki związek lekarzy (Sveriges läkarförbund)
- Szwedzki związek Psychologów (Sveriges Psykologförbund)
- Szwedzki związek dentystów (Sveriges Tandläkarförbund)
- Szwedzki związek weterynarzy (Sveriges Veterinärförbund)

Pełna lista znajduje się na stronie www.saco.se

Druga organizacja, którą warto wymienić, to Centralna Organizacja Urzędników - TCO (Tjänstemännens Centralorganisation). W jej skład wchodzą między innymi następujące związki zawodowe zrzeszające urzędników oraz innych pracowników umysłowych:

- Związek nauczycieli (Lärarförbundet)
- Związek dziennikarzy (Journalistförbundet)
- Związek policjantów (Polisförbundet)
- Związek urzędników leśnych i rolnych (Skogs- och Lantbrukstjänstemannaförbundet)
- Związek pracowników teatru (Teaterförbundet)
- Związek służby zdrowia (Vårdförbundet)
- Związek pracowników farmacji (Farmaciförbundet)
- Szwedzki związek zawodowych muzyków Sveriges (Yrkesmusikerförbund)

Pełna lista znajduje się na stronie www.tco.se

Krajowa Organizacja - LO (Landsorganisationen i Sverige) zrzesza obecnie 15 związków zawodowych robotników i innych pracowników fizycznych. Są to następujące związki zawodowe:

- Związek pracowników budowlanych (Svenska Byggnadsarbetareförbundet)
- Związek elektryków (Svenska elektrikerförbundet)
- Związek dozorców nieruchomości (Fastighetsanställdas Förbund)
- Związek grafików (Grafiska Fackförbundet Mediafacket)
- Związek pracowników handlu (Handelsanställdas Förbund)
- Związek pracowników hoteli i restauracji (Hotell och Restaurang Facket, HRF)
- Związek pracowników komunalnych (Svenska Kommunalarbetareförbundet)
- Związek pracowników przemysłu spożywczego (Svenska Livsmedelsarbetareförbundet)
- Związek pracowników przemysłu metalowego (Industrifacket Metall)
- Związek muzyków (Svenska Musikerförbundet)
- Związek malarzy (Målareförbundet)
- Związek pracowników przemysłu papierniczego (Svenska Pappersindustriarbetareförbun det)
- Związek pracowników usług i komunikacji (SEKO, Facket för service och kommunikation)
- Związek pracowników przemysłu leśnego i drzewnego (Skogs- och Träfacket)

- Związek pracowników transportu (Svenska Transportarbetareförbundet)

Dokładna informacja znajduje się na stronie internetowej: www.lo.se
Związki zawodowe pracowników często mają podpisany z pracodawcami tzw. układ zbiorowy pracy (Kollektivavtall). Każdy pracownik należący do związku zawodowego, w razie problemów z pracodawcą, ma prawo zwrócić się do przedstawiciela swego związku o pomoc. Zadaniem związków zawodowych jest działalność w interesie wszystkich pracowników i pomoc w sprawach indywidualnych.

KASA BEZROBOCIA

Większość kas bezrobocia istniejących dzisiaj w Szwecji została utworzonych przez organizacje związków zawodowych. O tym, do której kasy bezrobocia ma pracownik prawo należeć, decyduje rodzaj i zakres jego pracy. Uzupełnieniem do tradycyjnych kas bezrobocia jest niezależna od innych organizacji kasa bezrobocia ALFA (Alfa-kassan). Należeć do niej mogą zarówno pracownicy jak i pracodawcy, a ponadto, jest ona otwarta dla wszystkich zawodów występujących na rynku pracy. Głównym zadaniem kas bezrobocia jest administrowanie wypłat świadczeń z tytułu bezrobocia zgodnie z prawem o ubezpieczeniu od bezrobocia (Lag om arbetslöshetsförsäkring). Wypłaty otrzymują członkowie kas bezrobocia. Świadczenia są wypłacane maksymalnie za 5 dni w tygodniu.
Wysokość wypłaty miesięcznej z tytułu bezrobocia oblicza się na podstawie dochodów uzyskanych w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed utratą pracy. Stawka dzienna wynosi 80 procent wcześniejszej pensji pracownika. Nie może ona jednak przekroczyć kwoty 680 koron dziennie. Maksymalną stawkę dzienną otrzymuje ten, kto zarabiał wcześniej co najmniej 18.700 koron miesięcznie, co oznacza miesięczną wypłatę z kasy bezrobocia w wysokości 14.960 koron. Po potrąceniu podatku pracownik otrzyma wówczas około 10.450 koron. Aby uzyskać prawo do świadczeń opartych o wcześniejsze zarobki, należy być członkiem kasy bezrobocia przez okres co najmniej 12 miesięcy. Ten, kto nie spełnia tego warunku może otrzymać tzw. kwotę podstawową, która wynosi maksymalnie 320 koron dziennie. Okres wypłat świadczeń z tytułu bezrobocia wynosi 300 dni, za wyjątkiem pierwszych 5 tzw. karencyjnych, które nie są płatne. Pracownicy posiadający niepełnoletnie dzieci mogą uzyskać przedłużenie okresu wypłat o 150 dni. Od 201 dnia stawka dzienna jest obniżona do 70 procent wcześniejszej pensji.

NSZZ „Solidarność” podobnie jak inne organizacje związkowe w Europie, walczy z wykorzystywaniem pracowników migrujących, zaniżaniem ich warunków zatrudnienia i domaga się identycznego traktowania jak pracowników miejscowych. „Solidarność” bardzo aktywnie współpracuje z organizacjami związkowymi z krajów, które są najczęstszym celem polskich pracowników poszukujących zatrudnienia za granicą – w Irlandii, Wielkiej Brytanii, Norwegii, Holandii i Francji. Mamy również doskonałe kontakty z naszymi kolegami – związkowcami ze Szwecji.
Jeśli napotykacie na trudności w skontaktowaniu się ze związkami zawodowymi w miejscu, gdzie pracujcie – napiszcie do nas. Dołożymy wszelkich starań, aby organizacje broniące interesów pracowniczych nawiązały z wami kontakt na miejscu.
Nasz adres: zagr@solidarnosc.org.pl
Zapraszamy także na naszą stronę internetową www.solidarnosc.org.pl

TELEKOMUNIKACJA

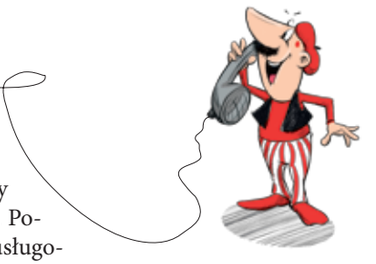

Dla Polaków żyjących poza granicami kraju, kontakt z bliskimi nabiera szczególnego znaczenia. Często jest on możliwy tylko dzięki współczesnej infrastrukturze teleinformatycznej. Poniższy rozdział przedstawia przykładowe oferty szwedzkich usługodawców w zakresie telefonii stacjonarnej i komórkowej.
Ujęte w opracowaniu ceny połączeń ulegają ciągłej zmianie, dlatego podanych kwot nie należy traktować jako wiążącej oferty handlowej.
Dodatkowo przedstawiono alternatywne możliwości nawiązania połączenia za pośrednictwem Internetu. Gama wymienionych usług z pewnością ułatwi wybór operatora, a przedstawione atrakcyjne ceny zachęcą do częstego kontaktu z bliskimi.

TELEFONIA KOMÓRKOWA

3G Pierwsza w Szwecji telefonia komórkowa trzeciej generacji - oferuje rozszerzenie istniejących sieci cyfrowej telefonii komórkowej o dodatkowe usługi wykorzystujące transmisję wideo oraz transmisję pakietową (komutacje pakietów).
Do realizacji połączeń wymagany jest telefon komórkowy obsługujący standard UMTS. Przykładowe modele telefonów komórkowych dostępnych w ofercie 3G, bez abonamentu: www.tre.se/templates/Page.aspx?id=26930 (ceny telefonów komórkowych zaczynają się od 500kr).
3G oferuje m.in. usługę 3Global – Kontant umożliwiającą połączenia do Polski w atrakcyjnych cenach.

Tre: 3Global - Kontant	
Komórkowy (do Polski)	1,99 Kr/min
Stacjonarny (do Polski)	0,18 Kr/min

* dodatkowa opłata : 29Kr/m-c

Obecnie jest to najtańsza oferta na rynku szwedzkim, przy założeniu, że rozmawiamy ponad 60 minut miesięcznie.Więcej informacji na temat cen połączeń, telefonów komórkowych, Internetu bezprzewodowego na stronie www.tre.se

Tele2 oferuje kilka pakietów cenowych w usłudze Tele2 Conviq: Standard, Amigos, Knock-Out, Kompis, Champion. Z wymienionych taryf połączeń z Polską, najkorzytniejsza jest usługa Conviq Amigos.

Tele2 Conviq Amigos	
stacjonarny	0,49 Kr/min
komórkowy	2,35 Kr/min

Karta SIM Conviq'a nie wymaga, jak w przypadku 3G, aparatu telefonicznego z obsługą UMTS. Zaletą wyboru Tele2 są darmowe rozmowy wewnątrz sieci. Więcej informacji na temat oferty Tele2: www.tele2.se lub pod nr infolinii (Biuro Obsługi Klienta w języku polskim): 0774 45 45 47

Halebop W przypadku połączeń do Polski Halebop jest alternatywą dla oferty Tre i Tele2 Conviq. Przy założeniu, że nie rozmawiamy miesięcznie więcej niż 59 minut i dzwonimy tylko do Polski, jest to najkorzystniejsza cenowo oferta spośród wszystkich szwedzkich operatorów telefonii komórkowej.
Więcej informacji na temat oferty Halebop: www.halebop.se

Halebop	
stacjonarny	0,47 Kr/min
komórkowy	2,37 Kr/min

Lebara oferuje karty SIM w systemie Pre-Paid umożliwiające nawiązanie połączenia z Polską w cenie:

Lebara	
stacjonarny	0,58 Kr/min
komórkowy	2,49 Kr/min

Więcej informacji: www.lebara-mobile.se

Telia / Telenor posiadają podobne ceny w ofercie abonamentowej oraz Pre-paid połączeń do Polski, tj.:

Operator	Połączenie do Polski na tel. komórkowy
Telia	5,50 Kr/min
Telenor	5,25 Kr/min

Telia nie należy do tanich operatorów z punktu widzenia połączeń do Polski, należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że oferuje ona najlepszy zasięg. Dotyczy to przede wszystkim północnych terenów Szwecji. Więcej na temat oferty Telii: www.telia.se
Cennik połączeń do Polski (Telia): www.telia.se/privat/link.do?tabId=0&channelId=-102143
Więcej na temat oferty Telenor: www.telenor.se/
Cennik połączeń do Polski (Telenor): www.mediearkivet.telenor.se/bmc.dat/mw/Pdf/TM22001.pdf

TELEFONIA STACJONARNA

Podobnie jak w przypadku telefonów komórkowych, w Szwecji dostępni są operatorzy: **3, Tele2, Telia, Telenor.**
Poniżej zestawienie cen połączeń do Polski:

Operator	Miesięczny abonament	Koszt połączenia do Polski
Tele2	99kr/m-c	0,19Kr/min – na stacjonarne 1,69Kr/min – na komórkowe
3G	69Kr/m-c	4,95kr/min
Telia		5,50Kr/min
Telenor	99Kr/m-c	5,25Kr/min

INTERNET

Nieustanny rozwój technologii cyfrowych oraz infrastruktury teleinformatycznej udostępnia bezkolizyjne działanie narzędzi, umożliwiających kontakt z bliskimi na całym świecie za pomocą łącza internetowego.
Dla internautów komunikatory (Instant Messengers) i telefonia internetowa (VOIP) są sposobem na oszczędzenie pieniędzy oraz poszerzenie możliwości kontaktu.
Kontakt ten, może polegać na przesyłaniu głosu (telefonia internetowa), wiadomości tekstowych, plików (zdjęć, dokumentów tekstowych, itp.).

KOMUNIKATORY (INSTANT MESSENGERS)

Do powszechnie używanych komunikatorów internetowych należą.: (GG) Gadu-Gadu, Kadu (wersja GG przeznaczona na platformy Unikowe), MSN Messenger, Tlen, AQQ, wp-kontakt, Jabber, Yahoo! Messenger, czy obecnie bijący rekordy popularności: Skype.
Poszerzone możliwości współczesnego komunikatora umożliwiają prowadzenie darmowych rozmów głosowych oraz wymiany video między użytkownikami. W praktyce – wystarczy zainstalować np. Skyp'a, zakupić słuchawki, mikrofon oraz kamerę internetową i jesteśmy gotowi by nas usłyszano i zobaczono.

W większości komunikatorów internetowych (m.in.: Skype, MSN, ICQ, Gadu-Gadu, Tlen.pl, AQQ) używa się technologii VoIP (Voice over IP).
Rozwiązanie to umożliwia głosowe połączenie z komputerami w sieci, telefonią komórkową oraz stacjonarną.

Przykładowe ceny dla połączeń do Polski (komunikator internetowy)

	Skype	Gadu-gadu	tlen.pl (tlenofon)	AQQ
stacjonarny	0,18Kr/min+ 0,44Kr za nawiązanie połączenia	8gr	9gr	8gr
komórkowy	- || -	49gr	54gr	39gr

W sieci danego operatora – koszt połączeń wynosi 0Kr/min

Skype – Europa bez ograniczeń
Komunikator Skype wprowadził dodatkową możliwość nawiązywania połączeń w ramach opłaty abonamentowej (koszt abonamentu: ok. 45Kr/m-c). W przypadku abonamentu połączenie na tel. stacjonarny do Polski jest za darmo!

TELEFONIA INTERNETOWA (VOIP)

Telefonia internetowa staje się alternatywą dla kontaktów poprzez telefon komórkowy czy stacjonarny. Połączenia w telefonii VoIP realizowane są na dwa sposoby:
- programowo - instalowane jest oprogramowanie umożliwiające wykonywanie połączeń telefonicznych za pośrednictwem komputera,
- sprzętowo - poprzez podłączenie do sieci Internet tzw. bramki VoIP, do której podłączony jest zwykły aparat telefoniczny z funkcją wybierania tonowego.

Podobnie jak w przypadku tradycyjnych komunikatorów internetowych, następuje szybki rozwój oprogramowania dedykowanego dla połączeń telefonii internetowej.
Kilka popularnych programów: Halo-Halo, easyCall, Internet Calls, Net2Phone, Babble, DarmoweRozmowy.pl (sieć Netia), Neofon (sieć TP SA), Newfon (sieć Dialog).
W przypadku wykorzystania oprogramowania i komputera, rozmowy telefoniczne wykonuje się na podobnej zasadzie jak w przypadku komunikatora internetowego.
Alternatywą dla klawiatury, mikrofonu i słuchawek jest „telefon VIoP", który dysponuje łączem USB umożliwiającym podłączenie do komputera.
Istnieje możliwość nawiązania połączenia w telefonii VoIP za pomocą tradycyjnego telefonu tonowego pod warunkiem, że ten podłączony jest do bramki VoIP.

Przykładowe ceny dla połączeń do Polski (telefonia internetowa VoIP)

	Babble	Eteria.Net	voipdiscount	Internet Calls
stacjonarny	6gr	6gr	Gratis*	Gratis*
komórkowy	61gr	49gr	0,08€	0,167€

*wymagane jest doładowanie w cenie: 10€/3 m-ce oraz istnieje limit: 300h rozmowy/tygodniowo
W sieci danego operatora – koszt połączeń wynosi 0zł

Należy wspomnieć o możliwości wykupienia w Szwecji bezprzewodowego modemu, umożliwiającego podłączenie komputera do Internetu i nawiązania połączeń VoIP.
Bezprzewodowy modem oferują operatorzy sieci komórkowych. Oferta bezprzewodowego połączenia jest przede wszystkim kusząca dla osób posiadających przenośny komputer oraz tych, którzy często zmieniają miejsce zakwaterowania. Koszt miesięcznego abonamentu wynosi: od 99Kr/m-c.

Telefonia internetowa pod względem finansowym jest bezkonkurencyjna. Należy tutaj zaznaczyć, że w ramach tego samego „dostawcy" w usługach VoIP oraz komunikatorach – rozmowy są darmowe.
Przykład: w domu rodzinnym w Polsce instalujemy to samo oprogramowanie co w Szwecji (Skype/ Gadu-Gadu / Halo-Halo / tlenofon itp.) i możemy rozmawiać za darmo.

Wadą telefonii internetowej może być jakość połączenia. Jest ona uzależniona od przepustowości łącza internetowego, dekodera dźwięku, jakości sprzętu (komputer, telefon lub słuchawki z mikrofonem).
Natomiast telefonia komórkowa, choć droższa, umożliwia nam większą mobilność podczas rozmowy. W jej zakresie korzystną ofertę udostępnia „3", Tele2 oraz Halebop.

Informacje pod numerem telefonu:
00 46 704 03 66 78
lub prenumerata@plmagazyn.com

EDUKACJA

EDUKACJA A JĘZYK SZWEDZKI

Kursy językowe

Kursy językowe organizowane są przez państwowe, jak i prywatne placówki oświatowe. Każdy, kto posiada numer personalny (personnummer) ma prawo do bezpłatnej nauki w SFI (Svenska För Invandrare), czyli szkole języka szwedzkiego dla cudzoziemców. Po ukończonym SFI można kontynuować naukę w szkole dla dorosłych (Komvux).

Jeśli nie posiadamy numeru personalnego możemy skorzystać z odpłatnych kursów językowych, które organizowane są przez m.in. Folkuniversitetet. Przykładowa cena to 2350 kr za trzydzieści lekcji. Więcej informacji można znaleźć na stronie www.folkuniversitetet.se.

Kursy języka szwedzkiego dla przyszłych studentów (Svenska För Akademiker) oraz kursy szwedzkiego jako drugiego języka organizowane są nieomal na wszystkich Uniwersytetach oraz szkołach wyższych. Aby rozpocząć taki kurs, należy zdać egzamin wstępny, na który trzeba się zgłosić z wyprzedzeniem, bądź ukończyć wcześniej kurs języka szwedzkiego B.

Kursy językowe, często za symboliczną opłatą, organizowane są również przez niektóre polonijne organizacje.

STUDIOWANIE W SZWECJI

Kwalifikacje językowe

Podstawowym warunkiem przyjęcia na uczelnię wyższą jest ukończony szwedzki B (Svenska B), bądź szwedzki jako drugi język B (SAS B). Dodatkowym wymogiem jest udowodniona znajomość języka angielskiego, czyli świadectwo z języka angielskiego przynajmniej na poziomie A.

Uwaga! Język angielski szkoły średniej w Polsce jest traktowany w Szwecji jako ukończenie poziomu podstawowego, co nie spełnia warunków przyjęcia na uczelnię wyższą w Szwecji. Te różnice można uzupełnić na kursie Angielskiego A (Engelska A), który organizuje Komvux.

Kwalifikacje akademickie

W Szwecji uczniowie nie zdają egzaminu maturalnego, jak to jest w Polsce. Przy kwalifikacjach na uczelnię wyższą główną rolę odgrywa średnia ocen świadectwa ukończenia szkoły średniej. Dlatego też należy zgłosić się do VHS (Verket för högskoleservice) w celu weryfikacji świadectwa polskiej szkoły średniej. Więcej informacji na www.vhs.se.
Niektóre szkoły wyższe organizują tzw. otwarte wejście (öppen ingång) dla studentów, którzy nie są zdecydowani co do wyboru kierunku studiów. Przykładem jest KTH w Sztokholmie, gdzie po ukończonym pierwszym roku na otwartym wejściu, otrzymuje się gwarantowane miejsce na programie inżynierskim.
Innym sposobem rozpoczęcia studiów jest uczestnictwo w organizowanym dwa razy w roku ogólnonarodowym teście szkół wyższych (högskoleprovet)

Procedura przyjęcia

Podania składa się na stronie www.studera.nu, za której pośrednictwem można ubiegać się o miejsce na niemal każdej szwedzkiej uczelni. Cały proces od samego złożenia podania do ostatecznej decyzji można śledzić w Internecie. Zasadniczą różnicą od polskiego systemu naboru na studia jest ilość programów, na które można się dostać. W Szwecji jest to tylko jeden, a wynika to z ilości składanych podań. Już podczas wypełniania podania w Internecie trzeba ponumerować kierunki, od tych najważniejszych do mniej ważnych. Jeżeli podczas naboru okaże się, że dany kandydat ma wystarczającą ilość punktów, bądź wystarczającą średnią ocen na kierunek numer jeden, to pozostałe kierunki zostają skreślone i nie są w ogóle brane pod uwagę. Dlatego dobór i kolejność zamieszczanych kierunków odgrywa wielką rolę. Terminy składania wniosków przypadają na miesiąc kwiecień (termin jesienny) oraz październik (termin wiosenny).

Koszty

W Szwecji studia są bezpłatne. Jedynymi kosztami, które należy ponieść, to opłaty za obowiązkowe stowarzyszenia oraz literaturę. Z drugiej strony można liczyć na pomoc państwa za pośrednictwem wydziału pomocy studentom - CSN (centrala studiestödsnämnden). Na stronie internetowej www.csn.se można samodzielnie wyliczyć wysokość zasiłku przysługującego danej osobie.

Ważność polskich dyplomów w Szwecji

Weryfikacją świadectwa ukończenia szkoły średniej zajmuje się„Urząd Usług dla Szkół Wyższych” (Verket för Högskoleservice). Aby zweryfikować świadectwo szkolne należy wraz z blankietem zgłoszeniowym (który można bezpośrednio wydrukować ze strony internetowej urzędu www.vhs.se) wysłać kopię świadectwa ukończenia szkoły średniej oraz kopię jego tłumaczenia na język angielski bądź szwedzki (wykonane przez tłumacza przysięgłego). Weryfikacja może potrwać nawet do sześciu miesięcy.

Uznawanie polskich dyplomów

Wykształcenie wyższe można poddać nostryfikacji, którą zajmuje się Urząd Szkół Wyższych (Högskoleverket). Ekspertyza tego urzędu podaje dokładnie jakiemu szwedzkiemu wykształceniu dany dyplom odpowiada. W celu poddania dyplomu ocenie/klasyfikacji należy wysłać wypełniony formularz podaniowy oraz uwierzytelnione/poświadczone kopie świadectw/certyfikatów na adres: Högskoleverket, Avdelningen för bedömning av utländsk utbildning, Box 7851, 103 99, Stockholm.
Nostryfikacja dyplomów jest bezpłatna i trwa najdłużej cztery miesiące od momentu otrzymania wszystkich dokumentów przez „Urząd Szkół Wyższych” (Högskoleverket). Więcej informacji na stronie internetowej www.hsv.se

Egzamin licencjacki ze szkół prywatnych jest uznawany pod warunkiem, że dana szkoła wyższa miała również prawo do przeprowadzania egzaminu magistra o tym samym kierunku.
Do przeprowadzenia nostryfikacji wyższego wykształcenia z Polski wymagane są następujące dokumenty:

- dyplom bądź dwustronna kopia podstemplowanego odpisu dyplomu,
- indeks bądź wyciąg z indeksu wraz z ilością godzin każdego przedmiotu (z dokumentu musi również wynikać temat pracy egzaminacyjnej),
- uwierzytelniona kopia strony tytułowej oraz spisu treści rozprawy doktorskiej (w przypadku pracy doktorskiej).

Więcej informacji pod numerem telefonu: 08-5630 8500, hsv@hsv.se

EDUKACJA DZIECI A NAUCZANIE JĘZYKA OJCZYSTEGO (MODERSMÅLSUNDERVISNING)

Wobec uczniów, którzy w codziennych kontaktach z rodziną posługują się innym językiem niż szwedzki i których przynajmniej jedno z rodziców posiada inny niż szwedzki język ojczysty, szkoły podstawowe mają obowiązek stworzenia warunków sprzyjających zachowaniu i rozwijaniu języka ojczystego tych uczniów oraz wzmocnieniu ich tożsamości narodowej.
Utworzono odpowiednie akty prawne (Grundskoleförordningen, Gymnasieförordningen), które regulują różne formy nauki języków ojczystych dla dzieci cudzoziemców:

1. Uczeń może wybrać swój język ojczysty jako:
   - dodatkowy język (språkval) od klasy szóstej,
   - przedmiot wybieralny (elevens val) z propozycji szkoły w klasie siódmej.
2. Uczeń może uczestniczyć w lekcjach języka ojczystego, gdy te organizowane są w ramach planu szkoły.
3. Uczeń może wybrać swój język ojczysty jako zajęcia pozalekcyjne.

Za organizację tych zajęć odpowiedzialna jest szkoła. Rodzice zainteresowanego nauką języka polskiego ucznia składają do wychowawcy klasy lub dyrektora szkoły podanie, którego druk powinien dostarczyć wychowawca ucznia.
W szkołach gimnazjalnych również istnieją możliwości rozwijania języka ojczystego dla uczniów z rodzin cudzoziemskich. W propozycjach kursów w ramach ogólnopaństwowego programu nauczania dla szkół ponadpodstawowych znajdują się trzy różne kursy z nauczaniem języków ojczystych: aktywna dwujęzyczność (Aktiv tvåspråkighet), język ojczysty A (Modersmål A) i język ojczysty B (Modersmål B).
Język ojczysty jest w takich przypadkach, zarówno w szkole podstawowej, jak i średniej, przedmiotem z własnym programem nauczania i własnymi kryteriami ocen. Traktowany jest na równi z innymi przedmiotami.

PRZYJMOWANIE NOWOPRZYBYŁYCH UCZNIÓW DO SZWEDZKICH SZKÓŁ

Na terenie Szwecji nie ma jednolitego pod względem organizacyjnym systemu wdrażania uczniów nieznających języka szwedzkiego do szkół, dlatego proces ten wygląda różnie w różnych gminach. Naukowcy, badający wielojęzyczność i drogi do niej, są zgodni: by stworzyć równe szanse rozwoju i wykształcenia dla nowoprzybyłego ucznia, muszą oddziaływać na niego trzy czynniki:

Nauka języka szwedzkiego

W szkołach, do których przybywa dużo uczniów nieznających języka szwedzkiego, organizuje się klasy przygotowawcze (förberedelseklasser). Uczęszczają do nich tylko uczniowie nieznający języka szwedzkiego. W jednej takiej klasie jest około 6 – 8 uczniów, z którymi pracują nauczyciele wyspecjalizowani w nauczaniu języka szwedzkiego jako obcego (svenska A).
W innych szkołach organizuje się grupy dwu- trzyosobowe lub prowadzi się indywidualną naukę języka szwedzkiego z wykwalifikowanym nauczycielem. Celem jest uzyskanie przez ucznia podstaw języka szwedzkiego i przygotowanie go do pracy w szkole, a lekcje odbywają się w godzinach objętych planem lekcji.
O tym, jak długo uczeń będzie chodził do klasy przygotowawczej decydują postępy ucznia w nauce języka szwedzkiego. Zdarza się, że już po kilku miesiącach nauki uczeń zaczyna chodzić na niektóre lekcje ze „swoją" przyszłą klasą, ale bywa i tak, że uczeń opuszcza klasę przygotowawczą po trzech latach.

Dalszy rozwój języka polskiego (modersmålsundervisning)

Nie jest prawdą, że dzieci uczą się nowego języka szybciej niż dorośli. Dzieci potrafią bezbłędnie naśladować wymowę, melodię zdań i to sprawia wrażenie szybkiej nauki. Naukowcy obliczają, że na opanowanie nowego języka w takim stopniu, aby mógł on odgrywać taką samą rolę w zdobywaniu wiedzy jak język, w którym dziecko rozpoczęło naukę potrzeba przynajmniej pięciu lat. I dlatego, aby zapewnić dziecku możliwie najlepsze warunki nauki nowego języka oraz dalsze kontynuowanie procesu edukacji, trzeba zadbać o rozwój języka, w którym dziecko już rozpoczęło naukę i którym posługuje się na co dzień. Zatrzymanie rozwoju języka ojczystego dziecka oznacza przerwanie poszerzania zasobu pojęć, a to z kolei uniemożliwi przyswajanie wiedzy i przeprowadzanie procesów myślowych u dziecka. Dziecko nie ma żadnego efektywnego „narzędzia".
Jeśli nie zapewni się nowo przybyłemu uczniowi możliwości rozwoju języka ojczystego, rozbudowywanie zasobu pojęć może się u niego zacząć dopiero za kilka lat, w nowym dla ucznia języku.
Naukowcy są zgodni: droga do szybkiego opanowania nowego języka wiedzie przez dobrze rozwinięty język ojczysty ucznia.

Przyuczanie po polsku (studiehandledning på modersmål) lub nauczanie dwujęzyczne (tvåspråkigundervisning)

Przyuczanie w języku ojczystym ucznia jest formą szczególnej pomocy, z której uczeń ma prawo skorzystać, a szkoła ma obowiązek ją zapewnić, gdy zachodzi podejrzenie, że uczeń nie osiągnie celów nauczania przewidzianych i wyszczególnionych w programach nauczania szwedzkich szkół. Czynnikiem, który warunkuje takie podejrzenie, jest nieznajomość języka szwedzkiego.
Pojęcie „przyuczanie w języku ojczystym" ucznia obejmuje również wdrażanie ucznia w szwedzki system szkolnictwa, w jego podstawowe wartości i formy pracy. Proces ten obejmuje najczęściej również rodziców nowoprzybyłego ucznia. Przyuczanie prowadzone jest w dużym stopniu przez dwujęzycznego nauczyciela w Szwecji zwanym „modersmålslärare", przy współpracy z personelem szkoły.
W tym czasie, to znaczy, kiedy dziecko uczy się podstaw języka szwedzkiego, powinno ono uczyć się wszystkich przedmiotów objętych obowiązującym w Szwecji programem dla szkół. Nowoprzybyli uczniowie znają już przynajmniej jeden język i posiadają pewną wiedzę oraz umiejętności szkolne, nie ma więc konieczności zatrzymania ich rozwoju w oczekiwaniu na nowy język. Nieznajomość języka szwedzkiego nie może być przeszkodą w dalszym rozwoju nowoprzybyłego ucznia i opóźniania procesu jego edukacji.
Naukowcy zajmujący się wielojęzycznością i drogą do niej uważają, że młodzież i dzieci w wieku szkolnym uczą się najefektywniej nowego języka, jeśli nauka języka jest zintegrowana z innymi przedmiotami szkolnymi. Równoległa nauka przedmiotów objętych programem szkolnym (obojętnie, w jakim lub w jakich językach prowadzona), nauka nowego dla ucznia języka i rozwój języka ojczystego ucznia są od siebie zależne i wzajemnie się na siebie nakładają.
Aby umożliwić nowoprzybyłym uczniom zdobycie takich samych kwalifikacji do dalszej nauki, jakie posiadają ich szwedzcy koledzy, gminy muszą działać zgodnie z przepisami prawnymi regulującymi pracę państwowych placówek oświatowych. W „Prawie szkolnym" (skollagen) można przeczytać m.in. o tym, że nauczanie powinno być dostosowane do predyspozycji i potrzeb każdego ucznia, że nauczyciel powinien zapewnić szczególną pomoc tym uczniom, którzy mają trudności i w stosunku, do których istnieje ryzyko, że nie osiągną celów wyznaczonych przez program nauczania, jak również, że uczeń powinien otrzymać pomoc w nauce w swoim języku ojczystym, jeśli istnieje taka potrzeba.
Uczniowie, którzy przybyli do Szwecji będąc w wieku 16 – 19 lat mają prawo do nauki w szkole gimnazjalnej na jednym z ogólnopaństwowych programach. Jeśli uczeń nie spełnia warunków do przyjęcia na taki program, szkoła zapewnia możliwość nauki według programu przygotowanego dla takiego ucznia (ett individuellt program). Szkoły ponadpodstawowe również mają możliwość udzielenia pomocy uczniowi w jego języku ojczystym.

TRANSPORT

Sieć komunikacyjna pomiędzy Polską i Szwecją jest bogata i zróżnicowana pod względem oferowanych środków transportu. Do dyspozycji mamy linie lotnicze, promy, linie autokarowe oraz prywatne busy.

LINIE LOTNICZE

Zaletą transportu lotniczego jest krótki czas podróży i cena. Do wad zaliczyć można ograniczenia związane z przewozem bagażu. Bezpośrednie połączenia między Szwecją i Polską oferują linie lotnicze: LOT , Norwegian, oraz Wizz Air. Aktualny rozkład lotów, ceny, rezerwacji i zakupu biletu można sprawdzić na stronach internetowych przewoźników, w biurach podróży oraz w prywatnych firmach oferujących tego typu usługi.

WizzAir www.wizzair.com
Obsługuje loty ze Sztokholmu - Skavsta do Katowic, Gdańska i Warszawy, oraz ze Sztokholmu Västerås do Poznania.Z Geteborga do Gdańska i Warszawy oraz z Malmö do Katowic, Poznania, Gdańska i Warszawy.
W przypadku lotu do Sztokholmu należy pamiętać, że samoloty tej linii lądują na lotniskach Stockholm – Skavsta (ok. 100km od centrum) oraz Stockholm – Västerås. Przewóz pasażerów z lotniska do centrum obsługuje firma: Flygbussarna. Przykładowy koszt przejazdu autokarem w dwie strony na linii: Västerås – Stockholm – Västerås: 249Kr. Bilety można zakupić przez Internet, w biurach obsługi klienta oraz w automatach znajdujących się bezpośrednio na terenie lotnisk. Flygbussarna obsługuje lotniska w Sztokholmie, Göteborgu, Malmö, Lund, Borås, Linköping i Norrköping. Więcej informacji na temat autokarów Flygbussarna (cennik, możliwość zakupu biletu przez Internet, rozkład jazdy): www.flygbussarna.se

LOT www.lot.com

Norwegian www.norwegian.no
Obsługuje loty ze Sztokholmu do Krakowa i Warszawy.

Samoloty do Szwecji latają również w barwach linii SAS (przesiadka w Kopenhadze), Finnair (przesiadka w Helsinkach), KLM (przesiadka w Amsterdamie) lub Lufthansa (przesiadka w Dusseldorf, Monachium lub Frankfurcie). Ceny biletów lotniczych z przesiadką mogą być konkurencyjne dla oferty LOT'u i Norwegian.

Polecamy stronę internetową: www.lotyonline.pl
Witryna oferuje wyszukiwanie połączeń pomiędzy Polską i Szwecją, porównanie cen biletów oraz ich rezerwacje.

AUTOBUSY

Koszt przejazdu autokarem w jedną stronę z Polski do Szwecji u większości przewoźników wynosi ok. 800Kr.

Firma Baltic ExpressBuss AB. obsługuje linie na trasie: Warszawa - Poznań - Szczecin - Malmö - Göteborg i Kraków - Wrocław - Malmö - Göteborg. Autobusy korzystają z przeprawy promowej między Świnoujściem i Ystad. Szczegółowe informacje na temat obsługiwanych tras można znaleźć w języku polskim pod adresem: www.balticexpressbuss.se/framepol.htm

Firma Tourbaltic na trasie Szwecja - Polska obsługuje linie: Warszawa - Poznań - Szczecin - Malmö - Göteborg i Łódź - Warszawa - Gdańsk - Karlskrona - Göteborg. Autobusy korzystają z przeprawy promowej między Świnoujściem i Ystad lub między Gdynią i Karlskroną. Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie: www.tourbaltic.com

Eurolines Szczegółowe informacje na temat rozkładu jazdy, cen biletów i rezerwacji można znaleźć na stronie: www.eurolinespolska.pl

PRYWATNE FIRMY TRANSPORTOWE

Zaletą przewozów jest ich dostępność na terenie Polski i Szwecji. Autokary, czy busy obsługują miasta takie jak, np.: Toruń, Wrocław, Łódź, z których nie ma alternatywnego, bezpośredniego połączenia ze Szwecją. Ceny przejazdu są więc konkurencyjne, jeśli weźmie się pod uwagę koszty indywidualnego dojazdu do najbliższego lotniska, czy portu.
Trasę Polska – Szwecja obsługują firmy prywatne oferujące przejazd busem, a podróż odbywa się w gronie kilku osób. Ceny za przejazd są niższe od przejazdów autokarowych.
Przykładem firmy oferującej tego typu usługę jest firma Max Pol obsługująca trasę Sztokholm – Szczecin – Wrocław – Kraków.

PROMY

Zaletą rejsu, jest możliwość odpoczynku, gdyż na większości promach można wykupić kabinę. Na pokładzie przewoźnicy oferują sklepy wolnocłowe, punkty gastronomiczne, możliwość relaksu i rozrywki. Dodatkowym ważnym atutem jest możliwość posiadania większego, niż w przypadku samolotu bagażu.

Polferries www.polferries.pl
Promy kursują na trasach Gdańsk - Nynäshamn i Świnoujście - Ystad. Rejs nocny z Gdańska do Nynäshamn trwa 19 godzin, a ze Świnoujścia do Ystad 9 godzin 30 minut.

Stena Line www.stenaline.pl
Promy Stena Line oferują transport morski trzy razy dziennie na trasie Gdynia - Karlskrona. Rejs trwa ok. 10 godzin 30 minut.

Scandlines www.scandlines.se
Scandlines oferuje m.in. połączenie pomiędzy Szwecją i Niemcami. Rejs pomiędzy Trelleborg (kilka km od Malmö) – Sassnitz (ok. 150 km od Szczecina) trwa 4h.

Unity Line www.unityline.pl
Unity Line – oferuje codziennie transport morski na trasie Świnoujście – Ystad. Rejs trwa ok. 6,5h.

TAKSÓWKI

Przejazd Taxi na terenie Szwecji nie należy do tanich rozwiązań. Koszt kursu często przekracza kilkaset koron. Przykład cennika: rozpoczęcie kursu: 45Kr + 12Kr/km. Telefoniczne przywołanie jest bezpłatne. Zbędne jest dawanie napiwków. W taksówkach można płacić zarówno gotówką jak i większością kart kredytowych.

Poniżej podajemy adresy internetowe i telefony do wybranych firm:

Taxi Stockholm, tel. 08 - 15 00 00, www.taxistockholm.se

Taxi 020, tel. 020 - 93 93 93, www.taxi020.se

Taxi Göteborg, tel. 031 - 65 00 00, www.taxigbg.se

Taxi Malmö, tel. 040-70 000, www.taxikurir.se

SAMOCHODEM PO SZWECJI

W Szwecji przez cały rok obowiązuje poruszenie się na włączonych światłach mijania. Szczególną uwagę należy zwrócić na łosie. To właśnie dla nich podatnicy wybudowali, ciągnące się od południa po północ ogrodzenia. W przypadku kolizji z łosiem, prawie wszystkie szwedzkie ubezpieczalnie nie zwracają kosztów naprawy pojazdu.
Każdy wybierający się do Szwecji kierowca powinien bezwarunkowo przestrzegać przepisów ruchu drogowego. Nie zastosowanie się do nich grozi wysokim mandatem, a w szczególnych przypadkach, jakim jest prowadzenie samochodu pod wpływem alkoholu lub środków odurzających, utratą prawa jazdy lub nawet pozbawieniem wolności. Ponadto, kierowca, który już raz został zatrzymany przez Policje w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środków odurzających, przy kolejnym zatrzymaniu, może zostać wezwany na obowiązkowe, cotygodniowe „badania czystości". Koszt takich testów ponosi kierowca, a ich wysokość jednorazowo waha sie w granicach 2000kr. Długość okresu badań zostaje ustalona przez prokuratora i w szczególnych wypadkach może trwać nawet kilka lat. W razie nieuzasadnionego nie wstawienia się na badanie, kierowca nie ma żadnych szans na odzyskanie utraconego prawa jazdy.
Granica dopuszczalnego stężenia alkoholu we krwi wynosi 0,2, a wydychanym powietrzu 0,1mg/1.

Taryfikator mandatowy

Jazda bez zapiętych pasów bezpieczeństwa – dorosły pasażer	1500SEK
Jazda bez zapiętych pasów bezpieczeństwa – pasażer poniżej 15 roku życia	2500SEK
Brak fotelika dla dziecka	2500SEK
Nie zatrzymanie się przed znakiem STOP	2500SEK
Przejechanie na czerwonym świetle	3000 SEK
Nie ustąpienie pierwszeństwa pieszym na oznakowanym przejściu	2000SEK
Brak tablicy rejestracyjnej, zabrudzona lub niewidoczna tablica rejestracyjna	1500SEK

Przekroczenie dopuszczalnej prędkości przy ograniczeniu do 30 i 50 km/h

0-10 km/h	2000SEK
11-15 km/h	2400SEK
16-20 km/h	2800SEK
21-25 km/h	3200SEK
26-30 km/h	3600SEK
31-40 km/h	4000SEK

Przekroczenie dopuszczalnej prędkości przy ograniczeniu do 70,90, 110, 120km/h

0-10km/h	1500SEK
11-15 km/h	2000SEK
16-20 km/h	2400SEK
21-25 km/h	2800SEK
26-30 km/h	3200SEK
31-35 km/h	3600SEK
36-40 km/h	4000SEK

Paliwo

W Szwecji możemy zatankować wszystkie rodzaje benzyny bezołowiowej, jak również diesel. Kłopotliwe jednak okazuje się znalezienie dystrybutorów z gazem płynnym. Na wszystkich stacjach posiadających LPG obowiązuje samoobsługa przy tankowaniu, warto więc wcześniej zaopatrzyć się w rękawice ochronne.

Stacje LPG w Szwecji

Falun - Gasbolaget i Dalarna AB, Ragvaldsberg 56, 023-77 10 43
Göteborg - Preem Västra Fröunda/Järnbrottsmotet, 031-709 47 92
Helsingborg – Statoil, Florettgatan 43
Jönköping - Kem och Gas AB, Barnhemsgatan 20, 036-16 89 61
Karlstad - OK/Q8, Hagalundsvägen 27, 054-18 45 00
Klippan - Ring-Gas AB, Bläsinge, 0703-25 96 15
Piteå - OK/Q8, 0911-160 20 Oktanvägen 4, 0911-160 20
Stockholm/Nacka - Preem Gas, Vattenverksvägen 2, 08-718 04 10
Stockholm/Täby - Galopp Statoil, Marknadsvägen 2, 08-756 66 63
Sundsvall - Gasoldepån i Sundsvall, Hyvelvägen 8, Kvissleby, 0706-47 1757,
Skövde - Skaraborgs Gasol, Norregårdsvägen 18, 0500-41 16 55
Brålanda Bilisten AB, Göteborgsvägen 1, 0521-301 50

Podatek

Wszystkie samochody poruszające się na polskich tablicach rejestracyjnych zwolnione są od podatku wjazdu do miast (Trängselskatt)

MAX POL

PRZEWOZY OSÓB

NA TRASIE

SZTOKHOLM - SZCZECIN - KRAKÓW

przez Gorzów Wlkp., Zieloną Górę, Nową Sól, Lubin, Legnicę, Wrocław, Opole, Gliwice, Katowice

REZERWACJA MIEJSC
NA WYJAZDY ZE SZWECJI
pod numerami telefonów:

Tel. szwedzki
0046 737 317 796

Tel. polskie
0048 603 750 532
0048 603 750 534

możliwość rezerwacji
miejsc za pomocą sms-ów

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

OPIEKA MEDYCZNA

Każdej osobie posiadającej szwedzki numer personalny przysługuje prawo do opieki medycznej. Osoby, nie znające dobrze języka, mają prawo do tłumacza. Potrzebę tę należy zgłosić przy rejestracji do lekarza. W Szwecji wciąż funkcjonują zdrowotne karty identyfikacyjne. Nie są one jednak niezbędne i powoli, wraz z komputeryzacją administracji, odchodzi się od tego systemu.

Rejestracja u lekarza pierwszego kontaktu

Lekarz pierwszego kontaktu jest przydzielany automatycznie, najczęściej w najbliższej miejscu zamieszkania rejonowej przychodni zdrowia - Vårdcentralen. Mamy również prawo do wyboru własnego lekarza rodzinnego. Prywatna wizyta u lekarza kosztuje średnio 600 kr.

ŚWIADCZENIA RODZINNE W SZWECJI

Niezależnie od tego, czy jesteśmy zatrudnieni, czy też prowadzimy własną działalność gospodarczą, mamy równe prawo do ubiegania się o świadczenia rodzinne. Warto tego dopilnować, gdyż w Szwecji takie świadczenia są zdecydowanie wyższe niż w Polsce.

Co mówi prawo unijne o świadczeniach rodzinnych i jakie ma to zastosowanie w Szwecji? Przepisy zalecają koordynacje świadczeń wypłacanych na to samo dziecko miedzy rożnymi krajami Wspólnoty. W związku z tym, rodzina nigdy nie może być pozbawiona takich świadczeń albo otrzymywać podwójnej wypłaty. Pierwszym płatnikiem tych świadczeń jest zawsze jeden kraj, ale jesli te świadczenia są wyższe w drugim kraju, to ten drugi kraj wypłaca odpowiedni dodatek. To znaczy, że rodzina osoby pracującej na własny rachunek lub zatrudnionej w Szwecji z reguły dostaje w sumie najwyższe świadczenie zagwarantowane prawem szwedzkim.

Kiedy Szwecja jest pierwszym płatnikiem zasiłku na dziecko?

Szwecja wypłaca zasiłek na dziecko jako pierwszy kraj, jeżeli:
1. wszyscy członkowie rodziny mieszkają w Szwecji,
2. jedno z rodziców pracuje w Szwecji, drugie pracuje w Polsce, a dziecko mieszka w Szwecji,
3. jedno z rodziców pracuje w Szwecji, drugie nie pracuje w Polsce, a dziecko mieszka w Szwecji lub w Polsce.

Kiedy Szwecja jest drugim płatnikiem zasiłku na dziecko, tzn. dopłaca dodatek do zasiłku wypłacanego w Polsce?

Jedno z rodziców pracuje w Szwecji, drugie pracuje w Polsce, a dziecko mieszka w Polsce.

Przykład: Jerzy podejmuje pracę w Szwecji. Jego żonav - Ania pracuje i mieszka w Polsce razem z ich dzieckiem. Polska jest w tym przypadku pierwszym płatnikiem zasiłku rodzinnego. Ania dostaje zasiłek według polskiej stawki w Polsce, a Szwecja dopłaca różnicę miedzy polskim a szwedzkim zasiłkiem.

Jaka jest wysokość zasiłku w Szwecji?

Zasiłek na dziecko w Szwecji wynosi obecnie 1050 kr. W przypadku posiadania dwojga dzieci przysługuje „premia" w wysokości 100 kr tzn. razem 2200 kr, a w przypadku posiadania trojga dzieci przysługuje „premia" w wysokości 454 kr, tzn. razem 3604 kr.

Kto może podejmować wypłaty?

1. Jeżeli oboje rodzice pracują w Szwecji zasiłek otrzymuje matka;
2. Jeśli jedno z rodziców pracuje w Szwecji a drugie w Polsce, to zasiłek (dodatek) wypłacany jest osobie pracującej w Szwecji;
3. Jeśli ojciec pracuje w Szwecji, a matka nie pracuje w Polsce, to zasiłek otrzymuje matka;
4. Jeśli matka pracuje w Szwecji, a ojciec nie pracuje w Polsce, to zasiłek otrzymuje matka.

Łatwiej jest otrzymywać wypłaty na konto w banku szwedzkim. W tym celu rodzice dziecka mogą podpisać formularz FK5159, uprawniający ojca do otrzymywania wypłat zasiłku w Szwecji.

Od kiedy przysługuje zasiłek na dziecko w Szwecji?

Zasiłek na dziecko według stawki szwedzkiej przysługuje rodzicom od pierwszego dnia podjęcia pracy na własny rachunek bądź zatrudnienia w Szwecji, pod warunkiem, ze dziecko nie ukończyło 16 roku życia. Jest on wypłacany retro aktywnie.

Jak się ubiegać o wypłatę zasiłku?

Podejmując pracę na własny rachunek, czy też posiadając zatrudnienie w Szwecji, należy samemu zarejestrować się w lokalnym oddziale Kasy chorych (Försäkringskassa). Tam wypełniając blankiet zgłoszenia należy w odpowiedniej rubryce wpisać dane współmałżonka (partnera) oraz dzieci. Jeżeli dziecko ma szwedzki PESEL, to Försäkringskassa sama automatycznie załatwi dalsze formalności. Jeżeli dziecko i drugie z rodziców mieszkają w Polsce konieczne jest dostarczenie:

1. Aktu urodzenia dziecka (dzieci) lub kserokopię aktu uwierzytelniona przez instytucje wystawiającą dokument;
2. Aktu małżeństwa lub kserokopię aktu uwierzytelniona przez instytucje wystawiającą dokument;
3. Poświadczenie zameldowania dla wszystkich członków rodziny.

Jest to ważne szczególnie gdy rodzice nie mają ślubu. Försäkringskassa wydaje następnie formularz z tzw. serii „E400", który należy wypełnić i odesłać do odpowiedniego urzędu w Polsce. W Szwecji zazwyczaj Försäkringskassa sama odsyła formularz do Polski, lecz wnioskujący może też to zrobić osobiście. Wypełniony formularz jest przesyłany do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej funkcjonującego w województwie, w którym mieszka rodzina, na którą świadczenie się należy, a Ośrodki Polityki Społecznej w ciągu trzech miesięcy weryfikują nadesłane wnioski i odsyłają je z powrotem do Szwecji.
Ubiegający się o świadczenie nie ponosi przy tym żadnych kosztów.

Zasiłek opiekuńczy nad zdrowym dzieckiem

Zasiłek opiekuńczy nad zdrowym dzieckiem daje rodzicom możliwość opieki nad dzieckiem (zamiennie do wykonywanej pracy) przez 480 dni. Każde z rodziców posiadających wspólną opiekę nad dzieckiem ma prawo do połowy tego okresu. Zasiłek ten trzeba jednak wykorzystać do momentu ukończenia przez dziecko 8-go roku życia lub pierwszej klasy szkoły podstawowej. Jedno z rodziców może zrezygnować ze swoich dni na korzyść drugiego, za wyjątkiem 60 dni, za które wynagrodzenie jest równe wynagrodzeniu chorobowemu. Osoby samotnie wychowujące dzieci mają prawo do wszystkich dni. Dla dzieci urodzonych przed 2002 rokiem istnieją inne przepisy, o których można sie dowiedzieć w Kasie Chorych.

Ile wynosi wysokość zasiłku opiekuńczego nad zdrowym dzieckiem?

Zasiłek opiekuńczy kompensuje częściowo stratę zarobku. Jest on opodatkowany tak jak inne dochody i uprawnia do emerytury. Wysokość zasiłku w ciągu 390 z 480 dni jest na poziomie wynagrodzenia chorobowego, tzn. wynosi 80% dochodu będącego podstawą do naliczania chorobowego (sjukpenninggrundande inkomsten SGI) po przemnożeniu go przez 0,97. Osoby nie posiadające żadnego dochodu otrzymują wynagrodzenie według najniższej stawki.
Pozostałe 90 dni to dni o najniższej stawce. W tym czasie wysokość zasiłku wynosi 180 koron za dzieci urodzone po 30 czerwca 2006 roku. Za dzieci urodzone wcześniej najniższa wysokość zasiłku wynosi 60 koron dziennie. Pierwsze 180 dni zasiłku opiekuńczego są to dni z wynagrodzeniem na poziomie wynagrodzenia chorobowego. Aby je uzyskać należy przez minimum 240 dni przed urodzeniem dziecka mieć dochód powyżej 180 koron dziennie. W przeciwnym wypadku zasiłek opiekuńczy jest wypłacany według najniższej stawki tzn. 180 koron dziennie. Pozostałe 210 dni (390 -180) z wynagrodzeniem na poziomie wynagrodzenia chorobowego nie jest uzależnione od wcześniejszych dochodów. Każde z rodziców ma „zarezerwowane" 60 dni z wynagrodzeniem na poziomie wynagrodzenia chorobowego. Tych dni nie można przekazać drugiemu z rodziców.

W jaki sposób jest wypłacany zasiłek opiekuńczy nad zdrowym dzieckiem?

Zasiłek opiekuńczy można mieć wypłacony za cały, trzy czwarte, połowę, jedną czwartą lub jedną ósmą dnia. Zasiłek jest wypłacany jedynie za czas spędzony z dzieckiem. Nie można więc jednocześnie pracować lub studiować. Warto też wiedzieć, że aby otrzymać całodzienny zasiłek za dni wolne od pracy (sobota, niedziela, święta) należy również pobrać całodzienny zasiłek za 1 dzień pracy przed lub po tym okresie. To dotyczy przypadku jeżeli rodzice ubiegają sie o zasiłek za okres4 dni lub mniej. Oznacza to, że można otrzymać zasiłek na poziomie wynagrodzenia chorobowego lub według najniższej stawki również za dni wolne od pracy. Dwoje rodziców nie może pobierać zasiłku opiekuńczego jednocześnie na to samo dziecko, ale każde z nich może pobrać np. zasiłek za pół dnia na to samo dziecko. Obydwoje rodzice mogą tego samego dnia spędzać czas z dzieckiem lub otrzymać zasiłek na rożne dzieci.

Jak to wygląda w praktyce pokazuje przykład:
Jerzy przyjeżdża z Polski i podejmuje pracę w Szwecji. Jego żona Alicja pracuje w Polsce i mieszka razem z ich dzieckiem. Jerzy bierze wolne z pracy i jedzie na miesiąc do Polski, aby zająć sie dzieckiem. Ze Szwecji otrzymuje on zasiłek opiekuńczy nad zdrowym dzieckiem za 30 dni w wysokości np. 15 000 koron przed podatkiem. Alicja nie ma prawa do zasiłku opiekuńczego ze Szwecji ponieważ pracuje ona w Polsce i tym samym podlega polskiemu systemowi ubezpieczeń. Jeśliby Alicja nie pracowała w Polsce, to mogłaby ona otrzymywać szwedzki zasiłek opiekuńczy według najniższej stawki. Alicja nie może też otrzymywać szwedzkiego zasiłku na dziecko. Taki zasiłek przysługuje jednak Jerzemu, ale muszą oni razem podpisać zgodę na pobieranie przez Jerzego zasiłku na dziecko w Szwecji. Jeżeli Alicja otrzymuje co miesiąc zasiłek na dziecko w Polsce w wysokości n.p.101 koron

to w Szwecji co miesiąc Jerzy otrzymuje 949 koron. Jest to dopłata wynikająca z różnicy między zasiłkiem szwedzkim (1050 koron na jedno dziecko) oraz polskim (101 koron). Za 30 dni opieki nad dzieckiem w Polsce Jerzy otrzyma 15000 koron brutto, czyli razem za ten miesiąc Szwedzka Kasa Chorych wypłaci mu 15 949 koron (16 050 – 101). Od 15 000 koron Jerzy będzie musiał zapłacić podatek w Szwecji.

Inny przykład: Marek pracuje w Szwecji, a jego żona Monika mieszka z dziećmi w Polsce. Monika nie pracuje. Marek otrzymuje co miesiąc zasiłek na dzieci w Szwecji, a oprócz tego obydwoje rodzice mogą pobierać zasiłek opiekuńczy nad zdrowym dzieckiem według wcześniej opisanych zasad z tym, że Monika może jedynie uzyskać zasiłek według najniższej stawki.

Zasiłek z powodu choroby dziecka

Jeśli dziecko do 12 roku życia rozchoruje się, rodzic ma prawo pozostać w dom, aby się nim opiekować. Zasiłek wypłaca wówczas Försäkringskassan.
Jeśli dziecko jest w wieku od 12 do 16 roku życia, rodzic ma prawo do zwolnienia i zasiłku tylko w szczególnych sytuacjach. W przypadku bardzo chorych dzieci, rodziców obowiązują inne zasady regulujące prawo do zasiłku.

Dodatkowe informacje zawarte są w broszurze wydanej przez Försäkringskassa: „Familjeförmåner inom EU" lub bezpośrednio w specjalnym oddziale Försäkringskassa - EU kontor tel. centrala: 0771 524012, codziennie w godzinach od 10.00 do 12.00

FINANSE

KONTO W SZWEDZKIM BANKU

Otwieranie kont przez Polaków nie wiąże się z większymi problemami. Banki, co prawda w szwedzkim tempie, ale coraz mocniej konkurują między sobą. Są bardziej elastyczne, co daje większą swobodę w dokonywaniu wyboru pod względem jakości obsługi i zakresu oferowanych usług (np. bankowość internetowa, telefoniczna, karty kredytowe itp).
Coraz więcej banków decyduje się także na zatrudnianie Polaków, śmiało więc możemy zapytać o możliwości obsługi przez polskojęzycznego konsultanta.

Jako obywatele Unii Europejskiej mamy teoretycznie prawo do otworzenia konta na polski dowód osobisty lub paszport. W praktyce niedoinformowani konsultanci mogą odmówić nam w takim wypadku założenia konta i zażądać szwedzkiego ID kort.
Dla wszystkich tych, którzy nie posiadają jeszcze ID kort, a otrzymali juz personnummer najlepszym rozwiązaniem okazuje sie bank internetowy.
Na szwedzkim rynku największym tego typu bankiem jest Skandia: www.skandia.se
Po wypełnieniu bezpośrednio ze strony internetowej formularza, po kilku dniach otrzymamy list polecony z PINem aktywującym nasze nowe konto w banku.
W ten prosty, szybki i bezpieczny sposób otwieramy konto, które okazuje się niezbędne w przypadku przelewów chociażby świadczeń z tytułu wynagrodzenia za pracę.
Ponad to własne konto bankowe umożliwia łatwy przelew pieniędzy poza granice Szwecji, a pobierana przez bank prowizja jest zazwyczaj niższa od tej, którą inkasują firmy zajmujące się międzynarodowym transferem pieniężnym.

WESTERN UNION®

CHCESZ WYSŁAĆ PIENIĄDZE DO POLSKI?

WESTERN UNION TO NAJLEPSZA ALTERNATYWA!

Western Union to firma istniejąca ponad 130 lat i posiadająca największą na świecie sieć elektronicznych transferów pieniężnych. W Szwecji mieści się około 800 placówek Western Union, a w Polsce ponad 4600. Bez względu na to, czy jesteś w Polsce czy w Szwecji Western Union jest zawsze blisko Ciebie!

Szybko, bezpiecznie i łatwo bez konta bankowego

Z Western Union wyślesz swoje pieniądze szybko i bezpiecznie do bliskich, których kochasz, bez konieczności posiadania konta bankowego.

Co należy zrobić, żeby wysłać pieniądze z Western Union?

- Znajdź najbliższą placówkę Western Union
- Wypełnij blankiet
- Wpłać kwotę pieniędzy, którą chcesz wysłać

Agent Western Union odnotuje Twoje zlecenie w bazie komputerowej
- i w jednej chwili pieniądze są wysłane!

Szybko i bezpiecznie, nieprawdaż?

Którą drogę wybierzesz Ty?

Istnieją dwie alternatywy transferu pieniędzy do Polski.
Pierwsza z nich nazywa się „Pieniądze w kilka minut*". Korzystaj z tej usługi gdy pieniądze, które wysyłasz muszą być użyte natychmiast: nagła choroba, wypadek losowy, zapomniana okazja czy prezent.
Druga metoda to „Pieniądze następnego dnia**". Korzystaj z tej usługi kiedy możesz zaplanować przekaz wcześniej lub przesyłasz pieniądze regularnie aby wspierać rodzinę.

Ile kosztuje przelew pieniędzy z Western Union?

Pozwól nam porównać te dwie alternatywy:

Przykładowa kwota	Opłata Pieniądze w kilka minut	Opłata Pieniądze następnego dnia
850 kr	130 kr	75 kr
2,500 kr	250 kr	150 kr
5,500 kr	400 kr	250 kr

Jeśli chcesz wiedzieć ile kosztuje prowizja przy wysyłce innej kwoty pieniędzy skontaktuj się z najbliższą placówką Western Union. Zauważ, że odbiorca nie ponosi żadnych dodatkowych opłat, kiedy odbiera pieniądze. Kiedy wysyłasz pieniądze z Western Union prowizje opłacasz sam, a to sprawia, że dokładnie wiesz, ile kosztuje Cię przelew.

*Serwis Pieniądze Można Odebrać w kilka minut po wysłaniu, zależy to jednak od godzin otwarcia, stref czasowych lub innych warunków usługi. Szczegółowe informacje znajdują się na formularzu wysyłkowym. Odwiedź jednego z agentów Western Union aby dowiedzieć się więcej na temat innych cen i produktów. Poza prowizją należną za transakcję, zastosowany zostanie kurs wymiany, ustalony przez Western Union.

**Serwis Pieniądze Następnego Dnia jest dostępny na życzenie klienta i obowiązuje na przekazy do Polski, wysłane z placówek na terenie Szwecji. Pieniądze można odebrać w 24h po wysłaniu, zależy to jednak od godzin otwarcia, stref czasowych lub innych warunków usługi. Szczegółowe informacje znajdują się na formularzu wysyłkowym. Odwiedź jeden z punktów Western Union lub zadzwoń do naszego agenta Fexco MT pod 020-90 10 90 aby dowiedzieć się więcej na temat innych cen i produktów.

Western Union ® Gold Card – gratisowa akcja bonusowa!

Ze złotą kartą Western Union zbierasz punkty za każdym razem, kiedy wysyłasz pieniądze. Po zgromadzeniu określonej ilości punktów otrzymasz rabat przy kolejnych transferach.

Western Union w Szwecji

Transfer pieniędzy Western Union jest możliwy również u naszych przedstawicieli (lista poniżej), lub w jednej z kilkuset placówek Western Union na terenie całej Szwecji.
Aby uzyskać informacje, gdzie znajduje się najbliższy oddział Western Union, odwiedź nasza stronę www.westernunion.se lub zadzwoń pod numer 020-90 10 90. (Biuro Obsługi Klienta również w języku polskim!)

x-change

7-ELEVEN

Pressbyrån

Direkten

exchange FINANS

Western Union w Polsce

W Polsce znajduje się ponad 4.600 placówek Western Union, które współpracują z następującymi przedstawicielami:

BANK PEKAO SA

Millennium bank

MAZOWIECKI BANK REGIONALNY S.A. I ZRZESZONE BANKI SPÓŁDZIELCZE

TOWARZYSTWO FINANSOWE SKOK

WBK | Bank Zachodni WBK S.A.

Tak należy wypełnić blankiet Western Union

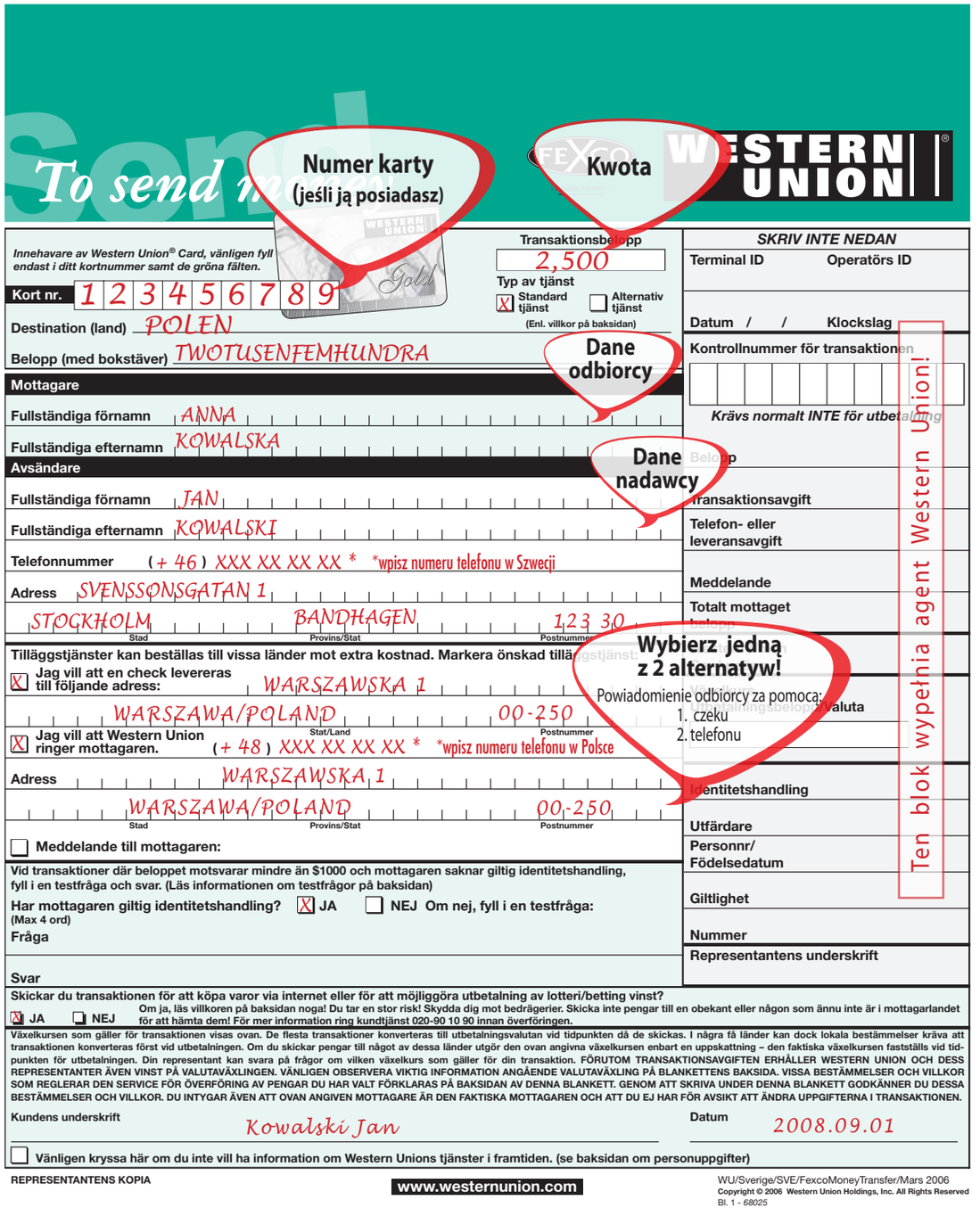

Formularz należy wypełnić czytelnie, drukowanymi literami!

WARTO WIEDZIEĆ

PRAWA I OBOWIĄZKI MŁODZIEŻY W SZWECJI

Większość społecznych praw i obowiązków nabiera mocy w trakcie dorastania.
Z dniem ukończenia 15-go roku życia dziecko staje się prawnie odpowiedzialne za wszelkie swoje czyny, jak również może legalnie współżyć seksualnie. Również od tego momentu prowadzić motorower i oglądać filmy przeznaczone dla dorosłych.
16-latek ma w Szwecji prawo do roszczeń odnośnie zasiłku dla niepełnosprawnych i renty. Może zdawać na prawo jazdy traktorem oraz motocyklem o niskiej mocy silnika. Nabiera również prawa do zarejestrowania siebie w biurze socjalnym i pracy na pełny etat, tj. 40 godzin tygodniowo. Ponadto, może rozpocząć swój własny biznes, a jeśli należy do kościoła protestanckiego nabiera prawa do głosowania w wyborach kościelnych. 16-latek traci natomiast prawo do swojego dodatku. W tym wieku ustaje również obowiązek uczęszczania do szkoły.
W wieku 18 lat kończy się dzieciństwo. Obowiązek rodzicielskiego wsparcia ustaje, jeśli dziecko nie studiuje i nie wznowi nauki przed swoimi 19-tymi urodzinami. 18-latek może zawrzeć związek małżeński lub wejść w zarejestrowany związek partnerski (równoważne z małżeństwem dla osób o orientacji homoseksualnej). Jest upoważniony do głosowania w narodowych, lokalnych i regionalnych wyborach, jak również do kandydowania na członka rządu/ samorządu lub reprezentanta Szwecji w Parlamencie Europejskim*. Może zdawać na prawo jazdy samochodem, a mężczyźni są zobligowani do służby wojskowej. Ponadto, otrzymuje prawo do spożywania alkoholu oraz kupowania piwa i papierosów (nie obowiązuje w Systembolaget). Kończąc 18 lat można ubiegać się o pożyczkę na studia oraz do zapisania lub wypisania się z religijnych stowarzyszeń/wspólnot bez pozwolenia rodziców.
W wieku 19-lat przestaje obowiązywać uprawnienie do darmowej służby dentystycznej i zdrowotnej.
20-latek może zakupić mocne alkohole, wino i wysokoprocentowe piwo w Systembolaget. Może starać się o miejsce w szkole policyjnej.
Obowiązek rodzicielski do opieki nad dzieckiem ustaje w chwili ukończenie przez nie 21 lat. Wówczas dziecko przestaje być traktowane jako nastolatek w legalnym sensie i nie podlega dłużej pod

specjalne zasady przeznaczone dla młodocianych przestępców.
25-latek W tym wieku możesz adoptować dziecko za pozwoleniem sądu oraz poddać się sterylizacji bez ponoszenia opłat. Dla kontrastu, nie masz dłużej prawa do otrzymywania dodatku jako członek jakiejś organizacji młodzieżowej.

BEZDOMNOŚĆ

Organizacje społeczne pracujące z bezdomnymi w Sztokholmie podają, że ich liczba bliska jest 5 000. Wszyscy Ci, którzy znaleźli się w tej trudnej sytuacji mogą zgłosić się po pomoc do:
Stadsmishionen, Stortorget 3, 103 17 Stockholm, tel: 08 7878 600, fax 08-78 78 634
info@stadsmissionen.se
Situation Stockholm, Döbelnsgatan 52, 104 32 Stockholm, www.situationsthlm.se
e-mail: red@situationsthlm.se, fax: 08-16 73 30

PRZEMOC DOMOWA

Jeśli jesteś ofiarą przemocy domowej, zgłosić to na policję – tel. 112
Kobiety, narażone na agresję ze strony partnera, mogą schronić się wraz z dziećmi w Domu Kobiet – „Alla Kvinnors Hus" – tel. 08 644 09 20.

KRADZIEŻE

Szwecja już dawno nie jest krajem, gdzie kradzieże należały do rzadkości.
Z roku na rok w ogromnym tempie rośnie np. liczba kradzionych rowerów. Policja twierdzi, że w Sztokholmie nigdy dotąd nie mieli tak wysokiego wskaźnika kradzieży rowerów, jak w roku 2008. Często zdarzają się też włamania do mieszkań i sklepów.
Kradzież należy zgłosić na policję - tel. 112.

ZAGINIĘCIA

Zdarzają się sytuacje, że rodzina traci kontakt z bliskimi przyjeżdżającymi do pracy sezonowej za granicę. Niejednokrotnie okazuje się, że osoby te zostały oszukane przez pracodawcę albo okradzione. Dlatego też zawsze warto zbezpieczyć się i mieć ze sobą ksero dowodu lub paszportu. W przypadku utraty dokumentów, należy jak najszybciej zgłosić to na policję i do Konsulatu RP.

BIURA RZECZY ZNALEZIONYCH

Po zagubione lub pozostawione w środkach komunikacji miejskiej rzeczy, można zgłosić się do biura rzeczy znalezionych, prowadzonych przez przedsiębiorstwa komunikacyjne oraz policję w każdym większym mieście.

4 dimension
agencja reklamowa

- Kreowanie wizerunku firmy
- Projektowanie logotypów
- Budowanie stron www
- Tani druk: wizytówki, ulotki
- Oklejanie witryn sklepowych i samochodów
- Serwis komputerowy
- Budowa i zabezpieczenia sieci lokalnych
- Instalacja oprogramowania
- Odzyskiwanie danych, haseł
- Konsultacje

tel. 0704 03 66 78

PL magazyn

TWOJE ŹRÓDŁO INFORMACJI

największy polonijny miesięcznik w Szwecji

JUŻ TERAZ • JUŻ TERAZ • JUŻ TERAZ •

ZAMÓW PRENUMERATĘ

PORTAL POLAKÓW W SZWECJI

www.plmagazyn.com

a w nim
forum polonijne
czat
ogłoszenia
i wiele wiele więcej...

tel.: +46 0704 71 61 50 +46 0704 03 66 78

info@plmagazyn.com